Poštnina plačana v gotovini | LETO LX | V Ljubljani, v soboto 13. februarja 1932 | Štev. 36 a | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava, Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Na prej varnost!

Naravno je, da govorniki na ženevski tribuni predlagajo za razorožitev načrte, glede katerih menijo, da bodo najbolj zavarovali interese njihovih držav. Kakor se nam zdi to egoistično in malo idealno, je vendar v interesu resničnega miru, za katerim stremi razoroževanje, po vsem pravilno. Prav tej okolnosti, da namreč vsak delegat predloži načrt, od katerega si največ obeta za svojo državo, se moramo zahvaliti, da je Ženeva danes zrcalo, v katerem se odbija slika resničnega hotenja in stremljenja posameznih narodov, pa naj bo to moralno upravičeno ali ne; saj mora diplomat računati z dejanskim položajem, katerega s svojo sodbo o njega moralni upravičenosti ali neupravičenosti ne more spremeniti. Tako je razorožitveni konferenci danes dana možnost, da gradi na realni podlagi in ne polaga temeljev za bodočo razorožitev na peščena tla. Bržkone se stavba ne bo dvignila mnogo iznad temeljev, toda ti bodo sloneli na trdnih tleh kompromisov med posameznimi delegati, na katere bodo ti prostovoljno pristali, v kolikor ne bodo ti kompromisi ogrožali resničnih interesov njihovih držav; tako ne bodo temelji bodoče razorožitve sloneli morda na meglenih in navidezno idealnih sanjah o razorožitvi, ki ne bi računala z dejanskim položajem posamezne države v odnosu do druge in z resničnim razpoloženjem naroda napram narodu. Kaj ko bi v Ženevi vsi delegati tako govorili kakor Litvinov, ko bi vsi zapeli slavo splošni razorožitvi do zadnjega moža in navrh še podpisali zadeven protokol iz najfinejšega pergamenta? Njihove lepe govore bi gotovo bedno delavstvo in uradništvo pozdravilo z burnim ploskanjem v hipnem navdušenju, ne da bi šlo stvari globlje — in prav zato je Litvinov tako govoril — in po podpisu takšnega protokola bi države nadaljevale s pogumnim tekmovanjem v oboroževanju.

Zato je bolje, da so prišli delegati na dan s svojimi resničnimi željami in nameni. Američani so povedali, da so odločno za odpravo podmornic, ker jih ne rabijo, saj nikdo ne misli na napad njihove obale in njihovim oklopnicam so podmornice nevarne; svojim linijskim ladjam se pa ne morejo odpovedati, ker jih rabijo na visokem morju. John Simon je v imenu Anglije zahteval odpravo podmornic, ker so Angleži še vedno pod vtisom velike škode, ki so jo prizadele njihovi mornarici nemške podmornice, in nedavnih podmorskih katastrof. Italijani so se tudi zavzeli za odpravo podmornic, ker lahko samo nekaj podmornic, ki jih lahko vzdržuje tudi šibkejša država, katera si ne more privoščiti križark in oklopnic, zapre pot v Dalmacijo. Grandi je tudi dejal, da je treba tudi glede razorožitve uveljaviti popolno enakopravnost med državami in je pri tem mislil na Nemčijo, ki stremi za to enakopravnostjo in bi oborožena postala nevarna Franciji, tekmovalki Italije; g. Grandi je tudi računal na odziv, ki ga bodo izzvale njegove besede pri nemških fašistih. Prav tako je dr. Brüning zahteval razorožitev tudi drugih držav v smislu versailleske pogodbe, ki pravi, da je razorožitev Nemčije prvi korak k splošni razorožitvi. Francozi sedaj vedo, da hoče Nemčija z »Versaillesom v boj proti Versaillesu«, kakor piše neki nemški list, s členom o razorožitvi v versailleski pogodbi, v boj proti določbam, s katerimi je bila Nemčija razorožena in tudi teritorialno okrnjena. In da so Francija in njene zaveznice postavile zahtevo, da se prej zagotovi državam z okrepitvijo Zveze narodov varnost in da je šele potem mogoča razorožitev, da so svetu jasno povedale, da se brez orožja ne čutijo varne pred večnimi grožnjami z revanšo in zahtevami po reviziji meja, je gotovo bilo v interesu uspeha razorožitvene konference.

Zahteve posameznih držav so zdaj jasno postavljene in s tem je dana možnost za pogajanja in kompromise, ki jim bodo sledili. Že danes se vidijo na obzorju obrisi treh blokov, ki vstajajo v Ženevi: Nemčija, Italija in Rusija, ki operirajo proti Franciji z geslom »najprej razorožitev in sicer popolna, potem šele varnost«, na drugi strani Anglija in Amerika, ki zagovarjata omejitev oboroževanja, a sta proti novim obvezam napram Zvezi narodov, in končno Francija s svojimi zaveznicami Belgijo, Poljsko, Jugoslavijo, Češkoslovaško in Romunijo ter Japonska, ki zahtevajo jamstvo za varnost, in sicer v tem, da se da oborožena sila Zvezi narodov; potem bi šele bilo mogoče govoriti o razorožitvi. Za razpoloženje med narodi proti vojni je značilno, da se v nekaterih točkah strinjajo predlogi vseh držav. Vse države so za izločitev »kemične vojne« (s plini in bacili), za odpravo težke artiljerije in proti bombardiranju civilnega prebivalstva, bodisi s topovi, bodisi z letal. Odpravo podmornic zahtevajo Anglija, Amerika in Italija.

Zanimivo je, da se razen Litvinova doslej nikdo ni upal govoriti proti francoskemu predlogu. Američani so se ga izognili. Angleži in celo Italijani so pripravljeni proučiti ga »z vsem zanimanjem«. Podpirali ga bodo Belgijci, Poljaki in zdaj je vrsta na Čehoslovakih, Jugoslovanih in Romunih, da se zavzamejo zanj. G. Marinkovič je dopisniku »Tempsa« že izjavil, da je Jugoslavija v tem pogledu na strani Francije. Kakor rečeno, se proti francoskemu predlogu ni upal nihče nastopiti, niti Italijani ne, razen revolucijonarnih boljševikov, kolikor zadeva ta predlog okrepitev Zveze narodov, ki naj bi se izvršila s tem, da se ji stavi na razpolago mednarodna vojna policija. To je znamenje, da je Tardieu zadel v sredo. Kdo v Evropi — Anglija se nikdar ni hotela navezati na Zvezo narodov in Amerika ni niti nje članica — ki mu je res mir pri srcu, si ne želi močne mednarodne ustanove, ki naj bi reševala mednarodne spore mirno in, ako treba, tudi s silo prisilila napadalca, da odneha? Francija in njene zaveznice so vsekej iskale varnost v širši mednarodni organizaciji, v sodelovanju vseh narodov, ki naj bi ga omogočila tudi Briandova Panevropa.

Francoska teza, da je treba narodom prej zagotoviti varnost in da bo šele potem mogoče govoriti o razorožitvi, je na mestu in je utemeljena v različnosti zemljepisnega položaja, gospodarske strukture in tehničnega napredka narodov ter tudi v različnosti duševnega razpoloženja in teženj posameznih narodov. Zagotovimo narodom najprej varnost, razorožimo jih najprej duhovno, da se bodo odpovedali napadalnim namenom, potem pride razorožitev sama po sebi! »Ako se moralna razorožitev ne izvrši pred materijalno, se bo mednarodna negotovost še povečala; kajti omejitev oboroževanja daje državam, ki hočejo vzeti, ogromno prednost pred tistimi, katerim hočejo vzeti,« piše dr. Ludvik Bauer, avtor knjige »Vojna je za jutri«. In koliko držav je okoli nas, ki bi rade jemale, ki proglašajo zahtevo po reviziji meja ne zato, da bi nam vrnile to kar je bilo naše, temveč da bi nam vzele še kar je naše? Prav je napisal Förster v svoji reviji »Die Zeit«: »Splošna razorožitev, izvedena po istem kopitu, ne more nikdar upoštevati neskončne in resnične neenakosti duševnega razpoloženja med narodi in bi že danes mnogo bolj pospešila vojno, kakor utrdila mir.«

Volilna reforma v Franciji

Poraz levičarskega kartela

Pariz, 12. febr. tg. V splošni razburjenosti se je mogla preteklo noč končati splošna razprava o francoskem proračunu v poslanski zbornici šele ob 1.30 zjutraj, pri čemer je Laval zahteval zaupnico, katero je dosegel z 253 proti 201 glasu. Ob 7 zvečer so radikali zahtevali, da se proračunski predlog vrne finančni komisiji. Laval je proti temu zahteval zaupnico in zelo strastna razprava je trajala do polnoči, ko se je imelo glasovati o zaupnici. Nekoliko pred polnočjo se je z 245 proti 201 glasu sklenilo, da se glasovanje odgodi do jutri. Laval je to »jutrišnjo sejo« zahteval 5 minut pred polnočjo in potem zmagal v hudi besedni bitki. Nato je poslanec Mandel zahteval, da se takoj začne debata o volilni reformi, za katero je bila prav za prav sklicana nočna seja. Herriot je očital vladni večini, da je spravila poslansko zbornico v nasilen položaj. Na vsak način se hoče z vsemi sredstvi izsiliti volilno reformo. Vlada igra pri tem dvoumno vlogo, ker se niti ne desinteresira, niti ne izjavi, da soglaša s svojo večino. S to volilno reformo pa se sicer ne bo doseglo nič drugega, kakor, da se bo razrušila sredina in Francija razklala v dve skupini: v kartel desnice in v kartel levice, kar pa je nemogoč sistem. — Levica se bo dalje borila za obrambo splošne volilne pravice, smatra pa razpravo sedaj za končano. Po tem končnem apelu, ki so ga na vseh klopeh opozicije burno pozdravljali, so vsi poslanci levice zapustili razpravno dvorano. V njihovi odsotnosti je bil potem volilni načrt poslanca Mandela sprejet v obliki, kakor jo je predlagal poslanec Dutastas, namreč, da že pri prvi volitvi zadostuje večina 40% glasov, če teh 40% glasov znaša vsaj eno četrtino vseh volilnih upravičencev.

Pariz, 12. febr. ž. Danes popoldne ob 3 je potekla že 28. ura, odkar zbornica stalno zaseda. Na dnevnem redu je volivna reforma, okoli katere se bije borba med desnico in levico. Levičarska stranka hoče na vsak način preprečiti sprejetje reforme, kakor jo je predložila desnica. Laval, ki je imel danes več diplomatskih obiskov, je zgodaj zjutraj zapustil bourbonsko palačo. Bil je popolnoma izčrpan in se je moral za današnje delo nekoliko odpočiti. Med zasedanjem je prišlo do burnih scen med levičarji in desničarji. Nekateri so predbacivali, da se parlament onečaščuje s tem, ker nekateri poslanci spijo po klopeh. Kljub temu pa je ob 10 dopoldne prišlo do prvega glasovanja. Sprejet je bil predlog desničarske stranke, po katerem se ponovna volitev narodnih poslancev ukine. Kot izvoljen narodni poslanec se smatra oni kandidat, ki je pri prvih volitvah prejel skupaj največ glasov, najmanj pa 25% od vseh oddanih glasov skupno.

Svečana proslava 10letnice Pija XI.

Rim, 12. februarja. tg. Današnja proslava 10letnice papeža Pija XI. se je v.šila zelo sijajno. Že v zgodnjih jutranjih urah se je polnila prostorna veličastna cerkev sv. Petra z množicami 30.000 povabljenih, ki se je vsipala skozi široko odprta vrata, med njimi pa so bili vsi, ki imajo pomemben čin in ime v vatikanskem, kakor tudi v posvetnem Rimu. Švicarska garda je v svečani unifo mi brez hrupa delala red V slovesno razsvetljeni cerkvi, v kateri je gorelo brez števila električnih žarnic, se je njih luč odbijala od ogromnih mramornih stebrov, ki so bili pokriti s škrlatnim brokatom, ob vonju mire in kadila, se je oglasila inprovizirana godba srebrnih trompet s slavnostnim koralom: »Ti si Peter«, nakar se je sveti oče na prestolu pojavil v cerkvi v spremstvu švicarske garde, papeških orožnikov in vatikanske duhovščine. Svečano godbo orgelj pa je preglasilo burno ploskanje ogromne množice, ki je pozdravljala prihod papeža. Slovesno sv. mašo je opravil kardinal Locatelli. Ko je bila maša končana, se je pojavil sv. oče ob zvonenju na podiju pred mikrofonom, kjer je govoril po radiu vsemu svetu. Nato so se zopet oglasile fanfare. Papež je v slovesnem sprevodu zapustil cerkev ob neprestanem pozdravljanju in ploskanju nepreglednih množic, ki so klicale živel papež.

Proslava v Belgradu

Belgrad, 12. febr. l. Danes na obletnico kronanja papeža Pija XI. je bil v poslopju nunciature svečan sprejem. Vse dopoldne so prihajali razni predstavniki inozemskih držav, da se poklonijo nunciju in preko njega papežu. Naša vlada je prav tako čestitala nunciju Pellegrinettiju. Drugi gostje so se vpisali v knjigo, ki je bila odprta v nunciaturi. Popoldne je bil slavnostni sprejem, ki se je razvil v družabno manifestacijo. Toliko gostov je namreč prišlo iz vseh krogov prestolice. Goste je sprejemal nuncij sam in ga. dr. Šumanova v dolžnosti hišne gospodinje. Na njenih prsih se je blestel križec »Pro ecclesia et pontifice«. Med gosti so bili vsi v Belgradu akreditirani ministri inozemskih držav, njihove soproge ter visoka belgrajska družba. Zapazilo se je tudi znatno število Slovencev. Sprejem je trajal do 7 zvečer.

Mir pred viharjem

Plemenita iniciativa francoskega misijonarja

Plemenita inicijativa francoskega misijonarja.

London, 12. febr. Okoli Šanghaja vlada v trenutku popoln mir, ki pa prebivalstva, katero je bilo sedaj vajeno zaspati ob grmenju topov in padanju bomb, ne veseli, ker dobro ve, da mu bo mogoče že v nekaj urah sledil strahovit vihar.

Iz Japonske je namreč te dni dospela divizija 20.000 mož pehote in artiljerije kakor tudi veliko število letal v svrho bombardiranja in poizvedovanja. Z njimi je prišlo tudi več vojnih ladij, tako da število japonskih vojnih edinic, ki so usidrane v ustju Jangcekjanga in reke Vangpu, dospega 40. Zanimivo je, da vodijo te ladje po ustju Jangcekjanga kitajski piloti.

Kitajci so tudi delavci, katere so Japonci najeli, da utrdijo svojo linijo ob trdnjavi Vusung in ob obali Vangpuja, ob katerem leži Šanghaj. Kitajski delavci so zgradili platforme za topove in mitraljeze, kakor tudi okope in pa žične ovire. Med tem pa so japonski poizvedovalni letalci letali nad kitajskimi linijami za severnim kolodvorom in so vse kitajske pozicije fotografirali, ne da bi bili nadlegovani, ker kitajski protiletalski topovi nimajo nobenega učinka.

Kitajska armada tudi ne razpolaga z zadostnim številom letal, ker aparati, kateri so bili naznanjeni, niso prišli. V kitajskih vojnih skladiščih vlada namreč običajni veliki nered. **Pač pa je kitajska armada, ki šteje baje 50.000 mo, zelo navdušena in pripravljena, da brani Šanghaj do zadnjega moža.** Borba za Šanghaj bo vsekakor tragična, zakaj, dasi Japonci popolnoma molčijo o svojih namerah, nikomur ni neznano, da pripravljajo strahovit napad.

Dokaz za to je tudi, da so dali Japonci evakuirati japonsko predmestje Šanghaja Hongkev, in da so tam zgradili celo mesto sanitetnih barak.

Po iniciativi francoskega misijonarja p. Jacquinota in s pomočjo inozemskih konzulov se hitro evakuira kitajsko mesto Čapej. P. Jacquinot, ki že dolgo dela v tem predmestju revežev, se je podal k vrhovnemu poveljniku japonskih čet, admiralu Nomuri, katerega je prosil, naj pristane na premirje, dokler ne bodo iz Čapeja evakuirane vse ženske in vsi otroci. Zakaj moški so itak vsi ali pobiti od bomb ali pa so ušli. Japonski admiral je v to takoj privolil in patra pohvalil za njegovo človekoljubno iniciativo. **Zdaj se nahajajo v Čapeju mednarodne čete in prostovoljci, ki hitro izpraznjujejo mesto z avtomobili. Prizori so tako ginljivi, da vzbujajo splošno pomilovanje.** Evakuiral se je tudi nemški kolegij v trdnjavi Vusung. V Vusungu, ki bo moral prvi vzdržati naval sovražnika, je ostal samo še en človek, to je bivši angleški mornariški oficir Dawis, 80letni starček, ki ima v Vusungu že 20 let malo gostilno. Dasi so ga zapustili vsi domači in sta ostala pri njem samo dva psa, je izjavil, da se da raje pokopati pod razvalinami, kakor da bi zapustil svojo hišico.

Včeraj opolnoči so dospela v kitajsko linijo nova ojačenja iz Nankinga, obenem pa so se izkrcale nove japonske čete na raznih točkah ustja Jangcekjanga in Vangpua.

Šanghaj, 12. febr. ž. Japonske čete so danes nadaljevale ostro borbo okrog trdnjave Vusung. Kitajci z veliko naglico kopljejo rove in gradijo poljske utrdbe na ozemlju med Vusungom in Šanghajem, da bi Japoncem nudili močan odpor v slučaju, če bi morali zapustiti trdnjavo.

*

Ženeva, 12. februarja. tg. Ker je danes potekel rok, do katerega mora kitajska vlada v smislu čl. 15 pakta Zveze narodov predlagati, da se skliče **izredna plenarna seja Zveze narodov** v svrho razprave o konfliktu v vzhodni Aziji, je kitajska delegacija po naročilu svoje vlade vložila danes ta predlog. Praktično ta kitajski korak seveda še ne pomeni, da se bo sestal plenum Zveze narodov, pomen tega koraka Kitajske pa je v prvi vrsti v tem, da si je Kitajska s tem zavarovala pravni rok. Poleg tega pa pomeni ta kitajski korak velik pritisk na Svet Zveze narodov, ker bo Kitajska v bodoče, če bi Svet Zveze narodov stvar zavlačeval, vedno lahko zopet ponavljala svoj pravočasno vloženi predlog in s tem vprašanje konflikta v vzhodni Aziji preložila iz Sveta Zveze narodov na plenum Zveze narodov.

Gospodarska konferenca nasledstvenih držav

Belgrad, 12. febr. l. Iz Budimpešte nam poročajo: Včeraj se je pričelo tukaj zasedanje gospodarske konference, katera se vrši pod pokroviteljstvom madjarske sekcije panevropske unije. Konferenci prisostvujejo poleg Madjarov tudi ugledne osebnosti iz Jugoslavije, Romunije, Češkoslovaške, Poljske in Avstrije. Ta konferenca je bila sklicana na iniciativo znanih madjarskih borcev za gospodarsko sodelovanje srednjeevropskih držav, in sicer bivšega predsednika madjarske vlade Štefana Friedricha in bivšega državnega tajnika Elimirja Hantosa. Na konferenci se bo pretresalo vprašanje za čim ožje gospodarsko sodelovanje držav naslednic bivše avstro-ogrske monarhije. Da bi konferenca dosegla popolneje svoj cilj in da bi politični vpliv ne bil prevelik, se vršijo seje te konference tajno. S seje se do sedaj še ni zvedelo ničesar podrobnega. Konferenca se bo nadaljevala po mali prekinitvi v Budimpešti 22. februarja v Brnu.

Mušanov v Rimu

Rim, 12. februarja. Včeraj je sprejel Mussolini predsednika bolgarskega ministrskega sveta g. Mušanova in se je z njim dolgo in prisrčno razgovarjal. Zvečer je ministrstvo za zunanje zadeve priredilo Mušanovu slovesno večerjo, na kateri je bilo navzočih več ministrov, diplomatov in visokih bolgarskih dostojanstvenikov.

Mušanov je sprejel ob tej priliki italijanske žurnaliste, katerim je izvajal sledeče: »Spoznal sem vprvič šefa italijanske vlade in sem od tega poseta prišel zelo zadovoljen. Govorila sva med drugim o ženevski konferenci in o svetovni gospodarski krizi, katera je glavno vprašanje, ki zanima politike vseh držav. Naš razgovor se je sukal tudi okoli težav, ki jih preživlja Bolgarija, in o borbi, ki jo vodimo proti neugodnemu gospodarskemu stanju države.« Kar se tiče zunanjih odnošajev Bolgarije, posebno pa njenih odnošajev do ostalih balkanskih držav, je izvajal Mušanov, da stremi politila Bolgarije le za mirom. Vsekakor pa so odnošaji med Bolgarijo in Italijo zelo prisrčni.

Mušanov je bil sprejet tudi od kralja.

Edina zvesta zaveznika Italije

Budimpešta, 12. februarja. Madjarski list široko komentirajo govor Grandija na razorožitveni konferenci. »Nemzeti Ujsag« piše, da je med duhom Grandijevega govora in duhom versaillske in trianonske pogodbe razlika, globoka kakor brezdno. Čisto prav ima Grandi, če poudarja, da se morajo najbolj razorožiti one države, ki razpolagajo z največjo vojaško močjo, ker se imajo te najmanj bati svojih sosedov. Tista sigurnost, katero zahteva Francija kot predpogoj, preden se razoroži, se bo dosegla šele, ko bo razorožitev postala fakt. Govor Grandija pomeni obrambo vseh, ki so ponižani in trpijo krivico.

Sofija, 12. februarja. Oficiozna »La Bulgarie« komentira potovanje šefa vlade Mušanova v Rim in pravi, da je namen tega poseta v prvi vrsti ta, da bo Italija izvedela od bolgarskega ministrskega predsednika težko stanje Bolgarije. Bolgarija ne dvomi o tem, da bo Italija z vsemi silami podprla upravičene zahteve Bolgarije pred mednarodnim forumom. Prijateljstvo med Italijo in Bolgarijo je že tako zelo preizkušeno, da je njuno politično sodelovanje postalo konstanten faktor mednarodnega političnega položaja v Evropi.

Anglija želi s Cerkvijo dobrih odnošajev

London, 12. febr. AA. Kraljevska komisija, ki je preiskala zadnje dogodke na Malti, je objavila svoje poročilo. V komisiji so lord Askwith, sir Walter Egerton in grof de Salis. Komisija priporoča obnovo maltske ustave in čimprejšnje volitve. Dalje priporoča, naj bodo volitve popolnoma svobodne.

Poročilo se bavi na dolgo in široko s sporom s cerkvijo in precej ostro kritizira ministrskega predsednika lorda Stricklanda.

»Times« pravi, da so v poročilu najvažnejši predlogi, ki priporočajo obnovo ustave in pomirjenje z Vatikanom. List nadaljuje, da ne bi bilo prav, če bi moralo maltsko prebivalstvo trpeti zaradi nepomirljivosti politikov. Prav tako bi bilo obžalovati, če bi domači prepiri med maltskim prebivalstvom preprečili sporazum med imperijalno vlado in katoliško cerkvijo.

V znamenju treh

Ženeva, februarja.

Opazujoč s časnikarske tribune ženevski koncil, se človeku začno vsiljevati čudna čuvstva. Je to prava ponovitev Napoleonovega Tilsita, ko si je ta po Austerlitzu in Jeni omislil pravo komedijo, s katero je mislil, da bo ogoljufal svojega sodelilce Evropo Aleksandra I. Ves parter se je posejal s kralji vse Evrope, ne glede, da li so nosili v žepu tisočletne rodovnike ali pa še prav pred desetimi leti neplačane račune pariških peric. Vkljub temu svojega carskega tovariša takrat ni prepričal z dogmo, da je edino on sposoben vtisniti Evropi nov pojem suverenosti. Stopetdeset ekscelenc, ministrskih predsednikov in ministrov tvori pred predsedникom Hendersonom pravi sijajni vrhunec dosedanje politike, ki neslišno poje čudno himno svoje kompozicije; smo člani največjega zborovanja tega sveta, kar jih je zgodovina videla; v imenu nam delegirane suverenosti rešujemo demokracijo, ki nam je pripomogla do posesti te suverenosti. Včasih se nam vsili, dati našemu položaju pobožnejše lice; toda z malo subtilnosti in elegance je opravičilu vesti hitro zadoščeno; mir bi ne bil diplomatska vrednota, ko bi ne imel svoje mitologije.

Čudovita je ta čuvstvenost, ki se vsiljuje iz mehkobno razsvetljenega parte ja. Elegantni Litvinov bi moral zamenjati svoj sedež z italijanskim ministrom Grandijem, ki je po zunanjosti mnogo bolj proletarski nego šef ruske diplomacije, ki stalno le čita, čita kup časopisov z radijskimi slušalkami na ušesih. Sokolnikov in Lunačarskij se zastonj trudita začeti vsaj za trenotek malo razgovora. Kronanim delegatom načeluje indijski sultan Agha Kan, ki je pa vkljub svoji preslulosti bogastva tako čisto sam, mogoče zato, ker ima stalno prekratke hlače in umazane čevlje. So to moderni Hamleti, ki se najbrž v srcu vprašujejo: »Zakaj, potem ko nisem hotel tega storiti, sem vendarle storil?« Moderni Prometeji, ki so se prepasali s fraki in zavozlali v zlate verige. Diplomacija bi ne bila diplomacija, ko bi ne bila dramatična.

I.

Glavno debato je otvoril angleški zunanji minister sir John Simon. Uvertume besede Hendersonove raznašajo po dvorani zvočniki, ki njegov bas izpreminjajo v pravo gromenje s Sinaja. Prva gesta tiste tradicionalne angleške politične finosti je njegova globoka poklonilna gesta »speakerju« Hende sonu, ki ga je pri zadnjih volitvah politično zadavil. Toda Anglež je predsednik zbora in s svojo gesto je Anglež vsem ostalim vsilil isto gesto.

Kadar Simon govori, uporablja mirne, enakomerne geste. Levemu zamahu roke sledi gotovo desni in ko v prividu razsvetljave nevozno zavalovi pleša in se preko spečih oči zazna izraz ust, takrat je še le možno s pravim elementom poslušati njegov govor.

Pred velikim vsevišnjim bitjem smo vsi člani človeškega plemena enako nepopolni in nerodni. Jaz sem najboljši londonski advokat, moj bližnji je gentleman in moj klijent, od čigar poštenih in krivičnih nezgod živim. Če sem čustveno razpoložen, mi je ves svet ljub in drag; toda Bog me varuj smrtnega greha, da se nad koga dvignem in v gotovem trenotku svoji domovini ali domovini svojega bližnjega zaželim položaj »nadržave — superétat«. Če pri kom opazim to teženje, ni farizejstvo, če se ironično nasmehnem (kako fin je ta ironični nasmeh sira Johna Simona). Vi veste, kako so Cromwell, Elizabeta, Pitt, Disraeli, Gladstone ustvarjali to našo politiko, ki je v skladu s civilizacijo in kulturo angleškega naroda. Edina molitvna gesta, evo je... In Sir John Simon je razširil in vzvaloval z rokami: sijajna surrealistična vizija treh pleš hkrati: sir John Simon drži na vsaki dlani polovico zemeljske oble.

Anglija je zavzela mesto advokata ene tožeče stranke. Manjka obtoženec in advokat nasprotne stranke.

II.

Gospod Andre Tardieu mu je sledil na tribuni. Elegantna pojava skoraj že šestdesetletnika, ki bi mu jih človek prisodil štirideset. Aroganten nastop, ki v pariškem parlamentu tako preganja opozicijo. Visoko, samozavestno čelo in gladka bela preča, »dernier cri de Paris«. Namesto virtuoza na političnem violoncelu pojava drzneža, ki pričenja z evangelijem francoske tradicionalne vljudnosti. Gesta rok mu nikdar ne vzvaluje nad glavo in kadar deklamira najusodnejše dele svojega brezkoncepthega govora, so mu roke izzivajoče prekrižane na prsih; saj Francozi celo v cerkvi molijo in meditirajo s prekrižanimi rokami.

Toda v Ženevi Tardieu ni molil, ker Francoz ne moli, kjer ni katolicizma — po francosko univerzalizma, in ne smatra za svetišče kraj, kjer so prešerni diplomatski ikonoklasti vsega sveta preizkusili sposobnosti svojih diplomatskih perversitet.

Evropo smo ustvarili s svojimi Marati, Robespierri in Dantoni. Pred 150 leti smo pogodili, ustvariti iz evropske brezpravne raje tip moderne demokratske države. Rešitev Evrope nam je na srcu; predložili smo načrt evropske unije. Podpirajmo vse, kar je v svojem humanizmu univerzalno. Društvo narodov tone; ustvarimo iz njega naddržavo. Potem smo pripravljeni, storiti vse za mir — tudi vojno!

Kratek lirično apel za solidarnost, prsti so mu prešerno zaplesali, kakor da je vsak prst po ena baletka.

Advokat nasprotne stranke je zapustil tribuno.

III.

Dr. Brüning je žel največji aplavz, ko je pristopil na tribuno. Čudovita pojava civilnega kardinala, ko se je že pri prvih korakih pregrešil nad svojim prestolom, ko je v svojem redingotu zbrcal nad tribuno. Toda pojava je še bolj duhovniška, ko mu v definitivni, mirni pozi glava izgine v črnini fraka in mu pleša v luči reflektorjev vljudno belo zasije, kakor da je iz mramorja. Da bo pozicija obtoženca — tožitelja še bolj paradoksna, dr. Brüning govori, kakor da je na prižnici in izgovarja besede, kakor da je vsaka izmed njih podprta z nevidnimi citati iz evangelija.

Enakost, dogma demokracije, se lomi v svojem osišču. Versajski pravdorek zahteva rekurza v Ženevi. Svoboda, druga dogma demokracije, ruši temelje polovice evropske buržuazije. Bratstvo, tretja dogma demokracije, je nemogoče brez nadnaravnih milosti. Zato ni neumestno, če v tem templju, javno apeliram na Boga. Jaz sem zadnji, ki oficijiram v imenu nemške demokracije...

Možno je načeti po tem govoru debato o tožencu, ki se je postavil v vlogo obtožitelja. Če se ženevski koncil ne izpremeni v semenj, kjer bo vsakdo hotel svojo robo čim bolje prodati, potem je upati, da to vprašanje razjasni in Evropo reši. Velika katarza diplomacije v znaku trojstva — framasonskega ali krščanskega?

—rj—

Brezuspešne intrige Grandija v Ženevi

nanjega ministra Grandija na mednarodni konferenci za razorožitev je postalo čisto jasno, da prizadevanja Italije v Ženevi ne gredo za tem, da bi se dosegla razorožitev, ampak izključno za tem, da bi se za krinko pakta Društva narodov oslabila politična pozicija Francije. Italija bi sprejela redukcijo svoje današnje oborožitve le, če bi bila Francija prisiljena zmanjšati svoje vojne obrambne sile na tak nivo, da bi znašale manj, nego italijanske in nemške skupaj. Jasno je, da bi bila pod temi pogoji vsaka razorožitev izključena, ker bi ne pomenila nobene razorožitve, ampak samo oslabitev Francije v revanšne namene Nemčije in da bi mogla Italija doseči pariteto na morju, razbitje male antante in povečanje svoje afriške posesti, česar sicer od Francije absolutno ne more doseči.

Zelo se opaža tudi, kako zastopnik Italije v Ženevi snubi ruskega komisarja za zunanje zadeve Litvinova. S tem ima Grandi očividno namen, da bi se stvorila skupina, obstoječa iz Anglije, Italije, Amerike, Nemčije, Sovjetske Rusije in vseh tako zvanih poraženih in nevtralnih držav, katera naj bi solidarno nastopala proti Franciji, Poljski, Jugoslaviji, Romuniji, Češkoslovaški, baltiškim državam in Japonski.

Zanimivo je, da je imel Grandi tozadevno dolg razgovor tudi s šefom japonske delegacije. Kakor se v poučenih diplomatskih krogih govori, bo skušal Grandi pridobiti Japonce za italijansko tezo, obljubljajoč Japonski posredovanje Italije v konfliktu na Daljnem vzhodu, tako napram Rusiji kakor napram Ameriki. Italija od Japonske za plačilo za te usluge ne zahteva ničesar drugega, kakor — privolitev v eventuelno pridobitev kakšne teritorialne in gospodarske koncesije na Daljnem vzhodu. Ni znano seveda, kaj je japonski diplomat na to odgovoril. Če pa smemo verjeti poučenim krogom, se Grandiju doslej ni posrečilo pridobiti za enotno protifrancosko fronto ne Anglije ne Amerike, pa tudi ne Japoncev in Rusije.

Seja skupščine

Uzakonjenje gospodarskega sveta

Belgrad, 12. febr. l. Danes dopoldne se je nadaljevala seja narodne skupščine. Predsedoval je zopet predsednik dr. Kosta Kumanudi. Po prečitanju zapisnika včerajšnje seje in nekaterih prošenj in pritožb, ki prihajajo čedalje pogosteje na naslov narodne skupščine, je bila prečitana prva interpelacija narodnega poslanca Mite Dimitrijeviča glede znane afere v resavskih rudnikih. V resavskih rudnikih so se namreč dogajale stvari, ki so strašno bile v obraz pravici. Lastnik teh rudnikov je Belgrajčan Nikola Jočić in sin. Rudniki so zaposlovali okrog tisoč delavcev, ki so delali mesece in mesece podjetniku skoraj zastonj. Ves zaslužek so dobili namreč delavci izplačan v bonih, katerih niso mogli nikjer drugje vnovčiti, kakor samo v konsumih in gostilnah, ki so bile zopet last istega podjetnika. Ob tej priliki moramo omeniti, da je bilo zaposlenih v teh rudnikih precej Slovencev, ki so ravno tako delili žalostno usodo s srbskimi trpini.

V interpelaciji sprašuje Dimitrijević ministra za gozdove in rudnike, če mu je znan ta slučaj, ki se odločno protivi čl. 99 rudarskega zakona. Predlaga, naj bi se sestavila komisijska anketa, ki bi afero do dobra proučila. Minister za gozdove in rudnike dr. Stanko Šibenik mu je nato odgovoril, da je komisija iz ministrstva že napravila natančno preiskavo in ugotovila, da je resnično izplačeval podjetnik Jocić svoje delavce v bonih, in sicer do decembra lanskega leta. Ugotovljeno je tudi, da so bili z boni plačani tudi oni delavci, ki so bili radi odpovedi odpuščeni z dela. Minister dr. Šibenik je že dal iniciativo za anketo, v katero naj bi prišli: odposlanec gozdnega, odposlanec notranjega in odposlanec socialnega ministrstva ter zastopniki Delavske zbornice, vendar notranje ministrstvo na to anketo ni pristalo in zato, torej do nje ni prišlo. Ministrstvo za gozdove in rudnike pa je kaznovalo podjetnika z največjo kaznijo, ki jo rudarski zakon dopušča, ter odredilo, da naj se boni takoj odstranijo iz prometa. Kakor se je informiral, je notranje ministrstvo, ki je tudi to zadevo pretresalo, izročilo vse akte te afere kazenskemu sodišču.

Na to izjavo g. ministra je poslanec Dimitrijević odgovoril sledeče: »Zelo sem zadovoljen z odgovorom g. ministra in sem prepričan, da je akcija ministrstva dobro vplivala na mase delavstva. Moram pa ob tej priliki naglasiti, da je bil [illegible] res kaznovan z največjo kaznijo, ki jo predvideva rudarski zakon, in ta kazen znaša točno 300 Din. Ta zakon je že star preko 25 let in bi bilo dobro, da se napravi malo revizijo radi takih stvari. Ostanem pri svojem predlogu,« je nadaljeval Dimitrijević, »da bi bili v anketni komisiji, ki bi te stvari pregledala, tudi zastopniki Delavske zbornice. Potem šele bo dobila anketa večji efekt.«

Nato je prešel predsednik na dnevni red: nadaljevanje debate o gospodarskem svetu.

Poslanec Milutin Pešić je predlagal v svojem govoru, naj bi bili v svetu zastopani močneje kmetje, in sicer iz vsake banovine po dva, in pa še po en trgovec, obrtnik, industrijec ni delavec. Nato se je zavzemal za redukcijo uradništva z malimi kvalifikacijami in zlasti ženskega uradništva. V nadaljnjem govoru je izvajal: »Ta vlada, je hvala Bogu, očistila korupcijo, toda v Privilegirani izvozni družbi se je zopet pojavila korupcija. V tej družbi so sami banktrotirani trgovci.«

Za njim je govoril dr. Šurmin, ki je odklanjal stališče manjšine (dr. Angjelinovič) in izjavil, da se pridružuje večinskemu predlogu, češ da ni nikak separatist.

Nato je govoril poslanec Aleksander Dodić.

Važnejši je bil govor poslanca Miloša Dragoviča, ki je med drugim izvajal sledeče: »G. dr. Angjelinović je nastopil v svojih zahtevah po mojem mnenju popolnoma iskreno. Dr. Angjelinović in njegovo delo sta brezhibna tako v narodnem pogledu kakor tudi v političnem, toda« — je rekel — »to mora tudi dr. Angjelinović sam priznati, da je bila zahteva vseh vlad in vseh režimov, posebno pa režima od 6. januarja, pravilno delo, ki ureja notranjost države v korist naroda.«

Nato je govoril Dragović, kako komentirajo postopanje Angjelinoviča tuji listi, in citira italijanski list »Il Regimo fascista«, kateri je v svoji številki od 31. januarja prinesel pod naslovom »Politična situacija v Jugoslaviji«, da je jugoslovanska narodna skupščina začela z delom in da je ob priliki imenovanja članov skupščinskega finančnega odbora prišlo do prepirov, v katerih so poslanci izrazili željo, da vlada vodi bolj natančno račun o njihovih predlogih. Razen tega je gotova skupina poslancev, med katerimi je tudi bivši jugoslovanski poslanik na Dunaju dr. Angjelinović predložil vladi štiri interpelacije.

Dr. Angjelinović: »Hvala vam, ker ste to objavili.«

Dr. Dragović nadaljuje: »V prvi interpelaciji se zahteva od pravosodnega ministrstva, da ukine cenzuro. V drugi se zahteva od notranjega ministra informacije o dijaških demonstracijah. V tretji interpelaciji protestira proti žitnemu monopolu. V četrti pa zahteva, da se dovoli svobodno akcijo sokolskim društvom.«

Po tem govoru je vstal dr. Angjelinović, ki je izjavil sledeče: »Moram reagirati na ta dva govora. Najprej na govor strokovnjaka dr. Šurmina, ki je bil v odboru najprej za mišljenje, ki sem ga opravičil kot svoje mnenje. On je med tem pod vtisom besed in časopisov ter pod vtisom besed g. poročevalca večine, kateri je na splošen način dokazoval, da se s tem oddvojenim mišljenjem pride v prepir oziroma v nasprotje z državnim edinstvom. On je pod vtisom teh besed, da odbije od sebe težak sum, svoj podpis preklical. Gospodje, jaz svojega podpisa ne bom nikdar umaknil, pa magari, če bi prišel v navzkriž z državnim edinstvom.«

Dragović: »Tega vam nihče ne pripisuje!«

»Gospodje,« nadaljuje Angjelinović, »s tega mesta sploh ne bom protestiral proti takim insinuacijam. Imenujem se Angjelinović in jaz preko tega preidem. Gospod kolega Dragović je rekel, da so moja vprašanja, a ne interpelacije, objavljene v »Il Regimo fascista«, in s tem indirektno, a lahko rečem direktno, mene obtožuje. Pravi, da je to objavljeno po moji krivdi.«

»To ni točno,« je rekel Dragović.

Angjelinović pa je nadaljeval: »...ali pa z mojim sodelovanjem. Meni je neznano in ne vem, kako so ta vprašanja prišla v italijansko časopisje. Mi vemo, kaj ta vprašanja pomenijo. Jaz sem to vprašanje glede dijaških demonstracij iznesel in rekel, da trajajo demonstracije že dva meseca, narodna skupščina pa da o tem ni nič informirana. Iznesel sem tudi vprašanja o sokolski organizaciji, žitnem režimu in cenzuri.«

Nato je govoril dr. Todor Dodić in poslanec Marjanec.

Po teh govorih je trgovinski minister dr. Kramer odgovoril na nekatere govore in predloge, ki so v teku diskusije padli v narodni skupščini, in pravi, da je dr. Šurmin predložil, da se § 8 spremeni v toliko, da mora člane gospodarskega sveta postavljati ne vlada oziroma predsednik po zaslišanju ministrskega sveta, ampak da bi jih imenovala vlada z ukazom Nj. V. kralja.

»Jaz mislim,« je rekel dr. Angjelinović, »da bi bila to dobra ideja.«

Dr. Kramer: »Dr. Šurmin je dal konkreten predlog in v imenu kraljevske vlade moram izjaviti, da predlog sprejmem.«

Po teh govorih in po besedah dr. Kramerja je bila zaključena nadaljnja diskusija o vprašanju uzakonjenja gospodarskega sveta. Potem so prešli na glasovanje glede načelnosti. Glasovalo se je imenoma. Vsega skupaj je glasovalo 216 poslancev, in sicer 214 z da, in 2 z ne.

Po tem glasovanju je predsednik otvoril debato o posameznostih. Poročevalec večine dr. Avramović je nato prečital paragraf za paragrafom novega zakona in skupščina jih je sprejemala soglasno z vstajanjem in sedanjem.

Grčija dobi posojilo

Venizelov uspeh

Atene, 12. febr. AA. Od povratka predsednika vlade g. Venizela je prebivalstvo mnogo pričakovalo in zato so ga prvi mah sprejeli z velikanskim navdušenjem. Toda kmalu nato se je v vseh krogih opazilo neko razočaranje zaradi negotovosti, ki je zavladala glede uspehov, katere naj bi g. Venizelos dosegel s svojim potovanjem v inozemstvo. To razočaranje se je posebno pokazalo po objavi uradnega komunikeja s seje ministrskega sveta, ki se je vršila pod predsedstvom g. Venizela. Komunike pravi, da bodo rezultati pogajanj, ki jih je imel g. Venizelos, znani šele po prihodu odposlancev angleške in francoske narodne banke.

Po poročilih, ki jih objavljajo vladni listi, o katerih sodijo, da so dobro poučeni, se je predsedniku vlade g. Venizelu posrečilo dobiti kot predujem na račun novega posojila 2 in pol milijona funtov. Vse posojilo bi znašalo okoli 10 milijonov funtov in bi se izplačalo v obrokih v nekaj letih.

Po poročilih istih vladnih listov so finančni krogi v Parizu in v Londonu pristali ne samo na omenjeni predujem 2 in pol milijona funtov, nego tudi na to, da bi Grčija za nekaj časa odgodila plačevanje amortizacij, ki dosezajo vsoto 1100 milijonov drahem. Listi, ki podpirajo Venizelovo politiko, naglašajo, da je Grčija lahko zadovoljna s takimi uspehi pogajanj, ki jih je vodil g. Venizelos v inozemstvu. Opozicijski listi pa mislijo, da bodo ti uspehi samo začasno zboljšali grški finančni položaj, situacija pa bo v bistvu ostala ista.

Izdajanje zdravniških spričeval

Belgrad, 12. febr. AA. Minister za socijalno politiko in narodno zdravje je predpisal pravilnik o obliki, vsebini in načinu izdajanja zdravniških izpričeval po čl. 30 zakona o zdravnikih.

Zdravniki, ki imajo pravico vršiti zasebno zdravniško prakso po odredbah zakona o zdravnikih, imajo s tem tudi pravico izdajati zdravniška spričevala preiskanim ljudem glede njihovega zdravja ali bolezni. Pod pojem bolezni spadajo tudi rane vseh vrst.

Zdravniki so dolžni v svoji zasebni praksi voditi register o vsaki preiskani osebi, ki so ji izdali zdravniško spričevalo o zdravju ali bolezni, in morajo na vsakem izpričevalu napisati dotično številko svojega registra.

Zdravniška spričevala se izdajajo samo v državnem jeziku, biti morajo jasna in razumljiva, medicinski in tehnični izrazi v latinščini se zapišejo v oklepaju šele po domačih besedah. Zdravnikov podpis mora biti popolnoma čitljiv, drugače pa je treba po originalnem podpisu čitljivo zabeležiti zdravnikovo ime v oklepaju.

Če kdo od zdravnika zahteva izpričevalo o tem, da je bolan in kakšno bolezen ima, ga zdravnik preišče in ugotovi, ali je bolezen akutna, subakutna ali kronična, pa tudi, ali ima preiskanec hkrati še kako drugo bolezen in v kakšni stopnji.

Izdajanje zdravniških spričeval po uradni dolžnosti po odredbah zakona in na zahtevo javnih oblasti in ustanov vrše pristojni zdravniki v državni, banovinski in občinski službi, vsak na svojem področju. To store ali v obliki uradnega zapisnika pri javni oblasti ali ustanovi ali pa v obliki obrazca zdravniškega izpričevala po tem pravilniku — kakor pač oblasti ali ustanove to žele.

Zdravniki, ki se bavijo z zasebno prakso, smejo in morajo v nujnih primerih izdati tudi uradna zdravniška izpričevala v kraju svojega stalnega bivanja.

Vsi zdravniki, ki imajo zasebno prakso, smejo izdajati zdravniška spričevala samo na predpisanem obrazcu, ki ga zdravniške zbornice dado natisniti za svoje področje, in sicer najkasneje mesec dni po razglasitvi tega pravilnika.

Zdravniki Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih podružnic, zdravniki Bratovskih skladnic, železniških in humanitarnih fondov ter podobnih uradov in ustanov za zavarovanje pred boleznijo, nesrečo, invalidnostjo, smrtjo i. dr., izdajajo uradna zdravniška izpričevala na svojem področju, ki je odrejen za te urade.

Zdravnik, ki se pregreši zoper odredbe tega pravilnika, bo kaznovan po veljavnih zakonskih predpisih na tožbo zasebnikov, če pa o tem dozna katera oblast, na njen predlog po uradni dolžnosti.

Ta pravilnik stopi v veljavo 15 dni po razglasu v Službenih novinah.

Avstrijska carina na žito

Dunaj, 12. febr. AA. Korbiro poroča: Glavni parlamentarni odbor je odobril novo uredbo vlade, ki se z njo zniža uvozna carina na rž s 4 na 2 zlati kroni, uvozna carina na pšenico pa zviša s 4 na 5 zlatih kron.

Dunajska vremenska napoved: Jutri zjutraj bo še hud mraz, podnevi pa je pričakovati na vzhodu Alp nekoliko milejše vreme, s severa se bo pooblačilo in v severnih Alpah bo zopet ponekod nekoliko snega.

Zagrebška vremenska napoved: Solnčno, toda hladno.

Mraz in viharji

Rim, 11. febr. ž. V neapeljskem zalivu divja strašen vihar. Ladje plovejo z velikimi težavami in zamudami. Danes je prispela v luko prekooceanska ladja »Roma«, ki je imela zadnja dva dneva težko potovanje. Pred Gibraltarjem jo je zajel strahovit vihar in je med potniki zavladala panika. Na ladji »Aquitania«, ki je zašla pri otoku Kreti v vihar, je bil ubit neki mornar, več pa je bilo težko ranjenih.

Budimpešta, 11. febr. ž. Zadnja dva dneva je padlo po vsej Madjarski veliko snega. V nekaterih krajih ga je zapadlo čez meter. Promet je zastal. Vlaki prihajajo z dve- do triurnimi zamudami. V Budimpešti je včeraj snežilo vse popoldne in je bil mestni promet skoroda ustavljen. Okrog 2000 delavcev je z velikimi napori odmetalo sneg in vpostavilo ponovno promet.

*

Zagreb, 12. febr. ž. Snoči je odpotoval z brzim vlakom škof Rafael Rodič v Belgrad, ki se je mudil v Zagrebu štiri dni, in ga je pri tej priliki prosil odbor za prihodnji evharistični kongres, da prevzame pokroviteljstvo nad romanjem, ker se bo tudi sam udeležil tega kongresa v Dublinu. Škof Rodič je pokroviteljstvo sprejel. Rodič se je vrnil v Belgrad zaradi proslave jubileja papeža Pija XI. ter se bo v prihodnjih dneh zopet vrnil v Zagreb, da bo prisostvoval ožji konferenci episkopata.

Lep uspeh slovenskega umetnika

Ljubljana, 12. februarja.

Ko je lani mladi slovenski umetnik Miha Maleš odhajal na Hrvatsko, da tam renovira in z umetniškimi slikami opremi eno cerkev, smo to zabeležili z željo, da bi Maleš dosegel velik uspeh. Ta res ni izostal in ugotoviti moremo, da si je Maleš s tem delom ustvaril velik sloves, tako med Slovenci kakor tudi med Hrvati. V februarski »Mladiki« je priobčil naš uvaževani estet dr. Karel Dobida zelo laskav članek o Malešu, zlasti o njegovem delu v cerkvi v Cirkveni, »Mladika« je pa tudi priobčila slike iz cerkve v Cirkveni. Zagrebški »Jutarnji list«, ki je v umetnostnem oziru dobro informiran, pa poroča dne 11. februarja v večjem članku iz Bjelovarja o obnovi te cerkve. Članek se sklicuje med drugim na »Mladiko«, iz katere očitno navaja mnogo podatkov o življenju in umetniškem delu Mihe Maleša. Cirkvena, kjer je Maleš renoviral cerkev, je bila nekoč celo kraljevo svobodno mesto, seveda so njene pravice kmalu usahnile, vsekakor pa je ostala zgodovinsko važen kraj. Kakor je »Slovenec« že napovedal, je Maleš upodobil v cerkvi vse znamenitejše hrvatske Matere božje. Izdelal je šest načrtov Marijinih slik za okna, ki so čez tri metre visoka. »Jutarnji list« priobčuje sliko Matere Božje iz zagrebških Kamenitih vrat, ene najznamenitejših hrvatskih Marijinih božjih poti. »Slike so izdelane sicer v sodobnem duhu, vendar pa po izvirnih slikah teh Mater božjih. Za dekoracijo je uporabil Maleš pisano ljudsko ornamentiko z vezeninami dotičnih krajev, odkoder je podoba Marije. Okna so izdelana po vseh pravilih, ki predpisujejo svojstveni značaj slikanih oken.«

Sedaj dela Maleš načrte za stenske freske (Kraljica angelov, Marijino vnebovzetje itd.). Te freske so velike po 6 do 8 metrov. Preuredil bo tudi vso notranjost cerkve in renoviral vse oltarje ter napravil dva nova. Sedaj ima v delu novo obhajilno mizo. V načrtu ima tudi vse nove oltarne slike. Vsa cerkev je posvečena Mariji. Freske na stropu so že gotove in jih je umetnik izgotovil že lani. Te slike predstavljajo predpodobe Marije, kakor Judito, Estero, Abigail itd. Letošnje poletje bo poslikal še nadaljnje stene.

»Jutarnji list« pravi o delu Mihe Maleša: »Kar zob časa razdira in kar je treba na novo ustvariti, izroči najboljšemu mojstru, ne pa posili mojstru, ki ti napravi delo brez vrednosti. Cerkev v Cirkveni je našla v Slovencu Mihi Malešu umetnika, ki bo v resnici ustvaril pravo umetnino naše dobe«. K temu laskavemu priznanju, ki prihaja s hrvatske strani, je treba Malešu v resnici le čestitati. Članek v »Jutarnjem listu« se konča s citatom iz članka v »Mladiki«: »Naši cerkveni starešine morajo vedeti, da imamo tudi mi doma ljudi, ki znajo na umetniški način izvršiti taka dela. Maleš je zavrgel moderna gesla in postal s m svoj, povsem slovenski umetnik, ki je zrastel iz naše slovenske grude.«

Seje banovinskega sveta

Ljubljana, 12. februarja 1932.

Gospod ban je ob 9.15 otvoril dopoldansko sejo. Zapisnik je bil odobren.

K vprašanju naših cest, o katerem so člani b. s. razpravljali obširno včeraj, je dodal vladni svetnik v p. g. Oton Detela še dve prošnji za kranjski okraj.

Regulacija Savinje

Potem ko je viš. fin. tajnik g. Božič prečital partijo 41 v proračunu tehničnega oddelka, t. j. o hidrotehničnih delih, se je razvila obširnejša debata o nujnosti regulacije Savinje.

G. Goričar Matija: Izredno važno je vprašanje vzdrževanja regulacije Savinje. Zadnje čase se je ta reka v tem pogledu zelo zanemarila in povzroča zaradi tega čedalje večjo škodo. — G. Pikl Fran, posestnik in gostilničar v Gotovljah, je nadaljeval izvajanja g. Goričarja z očrtom razdiralnega dela neregulirane Savinje v njegovem okolišu. Tu je Savinja ob poplavah odnesla že več kilometrov nasipov. — Dr. Goričan Alojz, župan in odvetnik v Celju, je podrobneje očrtal katastrofalne posledice, ki nastanejo v Celju in okolici zaradi nevzdrževanja regulacije Savinje v gornjem delu. V zadnjih letih se je struga Savinje poplitvila zaradi tega skoro za 1 m. Ob vsaki povodnji reka ogroža Celje in kraje pod Celjem. Vsakokrat ocenijo škodo na več milijonov dinarjev. Regulacija Savinje je neodložljiva. Z deli bi začeli lahko že letos, čeprav je proračun za vsa dela predviden v znesku 26,000.000 Din. Prispevati bi morali država, banovina, občine in interesenti za dokončno izvršitev vseh del Važno pa je, da se z deli prične čimprej. Interesirana je na tem vprašanju tudi železniška uprava, ki bi prispevala stroške za obnovo železniških mostov.

Pojasnilo načelnika ing. Krajca.

Načelnik tehničnega oddelka ing. Krajc je na izvajanja o posledicah neregulirane Savinje izjavil, da je tehničnemu oddelku dobro znano stanje Savinje in potreba regulacije te reke. Za vsa regulačna dela pri banovini pa je imel tehnični oddelek na razpolago le 315.000 Din. Tehnični oddelek je za nekatere reke izvršil načrte in pričel izvrševati potrebna dela, toda nadaljevati in dokončati jih ni mogel zaradi pomanjkanja sredstev. Posrečilo se je dobiti posebej le za regulacijo Drave 318.000 Din in so se s tem denarjem ta dela tudi dovršila. Sredi meseca februarja je pa že določen sestanek komisije za ogled Savinje na licu mesta. Po tem ogledu bo banska uprava takoj odposlala, zadevne načrte ministrstvu gradbe v odobrenje, nakar se bodo vršila tudi posvetovanja o načinu financiranja teh del.

Regulacija Save, Mure in drugih rek

Pfeifar Jožko, posestnik v Krškem, je nato opozoril tudi na potrebo regulacije Save in Krke, ki povzročita vsako leto na banovinskih cestah mnogo škode. Nato je prečital prošnjo krškega prebivalstva glede onečiščenja Save.

Načelnik ing. Krajc daje pojasnilo o regulaciji Save pri Kresnicah. Načrti so že izdelani, proračunski znesek je 1.5 milj. Din. Banska uprava je že prosila gradbeno ministrstvo za odobritev načrtov in za primerno državno podporo, čemur pa za enkrat še ni bilo ugodeno. Ta regulacijska dela se niso mogla izvršiti, ker ni bilo sredstev na razpolago.

Skuhala Franc, posestnik in župan v Križevcih govori o regulaciji Mure.

Načelnik ing. Krajc odgovarja tole: Mura se regulira iz državnih sredstev. Dela se vrše v dveh pravcih. Prvi pas obsega tok reke do državne meje. Za ta dela je bilo lani votiranih 1.4 milj. Din, za tok v notranjost pa samo 600.000 Din. Ti zneski so seve nezadostni in zato se je gradbeno vodstvo obrnilo na zainteresirane občine, kjer pa ni bilo zadostnega odziva. Regulacijski načrti za Ščavnico pa so v delu in bodo do maja gotovi.

Babnik Valentin, župan na Glincah pri Št. Vidu opozarja na regulacijo Save od Tacna do Sv. Jakoba.

Načelnik ing. Krajc pojasni, da so regulacijska dela pri Tacnu že v teku.

Janžekovič Ivan, posestnik v Košakih opozarja na razpadanje nasipov ob Pesnici pri Mariboru.

Solar Franc, posestnik v Zlatoličju govori podrobno o regulaciji Drave na Ptujskem polju.

Kurent Alojzij, župnik v Leskovcu se pridružuje izvajanjem g. Pfeifarja.

Obersnel želi izvedeti, kaj se je napravilo za regulacijo rek v gornjem toku Save.

Načelnik ing. Krajc odgovarja, da načrti za regulacijo gornjega toka Save ne obstojajo, pač pa obstoja načrt za regulacijo Save pri Javorniku. Ministrstvu je bila odposlana prošnja za tozadevno podporo, vendar banska uprava še nima rešitve. Dokler se ne izvrši regulacija Save pri Javorniku, ni niti misliti na graditev mostu, ker bi ga prva povodenj odnesla.

Litrop prosi, naj se brez ozira na to, da mora skrbeti za reko Muro kot obmejno reko država, da podpora za regulacijo, kajti prebivalci se morajo zaradi poplave dostikrat celo izseliti.

Načelnik Krajc pravi, da se je prepričal, da se regulacija Mure vrši tam, kjer je najbolj potrebno. Plače delavcev so nizke, ker je treba gledati pač na to, da se izvrši čim več regulacij. del.

Na tozadevno vprašanje pravi poročan dr. Pirkmajer, da bo ptujski vodovod dobival vodo verjetno iz tamošnjih vrelcev, kar pa ne izključuje možnosti realizacije vodovoda s Pohorja v nekatere vasi Dravskega polja. Potrebno je, da vzamejo zadevo v roke lokalni faktorji, ki morajo preskrbeti polovico sredstev, nakar jih bo podprla država in banovina.

Viš. fin. tajnik Božič čita 42. part. tehničnega proračuna o raznih gradbenih izdatkih. Ta postavka znaša 1,390.000 Din. Načelnik ing. Krajc je pojasnil vse tri pozicije te partije. Navedel je poslopja, katera mora tehnični oddelek vzdrževati. To so banovinska poslopja in najeta zasebna ali državna poslopja. Podpore za vpostavitev železniških postaj dobe občine, ki s svojimi sredstvi ne morejo dovršiti novih postaj. Za sondaže, strokovne preglede in nepredvidene izdatke je določenih 250 tisoč dinarjev. Sondaže so zlasti potrebne pred pričetkom novih gradenj.

Govorili so še razni gospodje in izražali svoje prošnje glede krajevnih potreb.

Na popoldanski seji pa je prišla na vrsto razprava o proračunu oddelka za socialno politiko in narodno zdravje.

Socialna politika in narodno zdravje

Popoldanska seja.

Ban je otvoril popoldansko sejo ob pol 16, nakar je delovodja dr. Senekovič prečital zapisnik dopoldanske seje. Zapisnik je bil nato odobren.

Načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje dr. Dolšak je podal obširen referat oddelka za socialno politiko in narodno zdravje. V poročilu navaja stanje naših bolnišnic, višino potreb, poroča o higienski akciji ter navaja potrebe bodočega proračuna. Drugi del poročila zavzema socialno politiko, v katerem navaja stanje brezposelnosti, osvetljuje akcijo za zgradbo malih stanovanj, započeto po oblastnem odboru, ter druga pereča socialna vprašanja.

Veliki zameti na Hrvaškem

Sušak, 11. febr.

Po včerajšnjem metežu se je ozračje davi umirilo, a popoldne je zopet pričelo mesti. V Gorskem Kotaru je mraza 10 stopinj. Včerajšnja burja je nanesla velike zamete. Na progi Zagreb-Sušak leži pri Srpskih Moravicah okrog 60 cm snega. Med Škljevim in Bakrom je razsajala strašna burja, ki je bila najhujša okrog Sv. Barbare. Tod je promet na lokalni železnici z Bakrom bil včeraj ustavljen, davi pa zopet odprt.

Zagreb, 11. febr.

Na splitski progi je včerajšnja burja nanesla velike zamete. Pri Zrmanji so bili zameti do 1.20 metra visoki, dolgi pa kar po 20 metrov. Vlaki s svojimi plugi niso bili kos tem ogromnim sneženim masam. Zaradi tega je v Zrmanji obtičal zagrebški večerni brzovlak. Tam je tudi obtičal splitski osebni vlak. Zagrebški brzovlak se je moral vrniti v Zagreb, po splitski osebni vlak pa so poslali dva stroja, da bi vlak izvlekla iz zametov. Toda tudi ta dva stroja sta pri Malovanu obtičala v snegu. Ker je burja divjala vso noč, ni bilo mogoče misliti ne na rešitev osebnega plaka ne na osvoboditev obeh strojev S tem je bil na vsej progi promet ustavljen. Davi je odšel iz Knina na pomoč motorni snežni plug, ki pa je tudi obtičal blizu postaje Zrmanje. Po enournem napornem delu so motorni plug rešili, nakar sta bili rešeni tudi obe lokomotivi. Med Ogulinom in Rudopoljem je podrugi meter snega, zametov pa tu ni.

V Sisku je zapadlo en meter snega.

Vinkovci, 11. febr.

Vsa slavonska ravan je pokrita z debelim snegom. Ponekod so tudi globoki zameti, vsled česar je promet z vozmi nemogoč. Vlaki imajo velike zamude. Na progi Senta-Bečkerek sta trčila dva vlaka.

Sarajevo, 11. febr.

V Sarajevu je padlo pol metra snega. Vlaki imajo zamude. Promet na cesti Sarajevo-Višegrad in Sarajevo-Mostar je zaprt. V hribovitih krajih Bosne je nad en meter snega, po dolinah pa nad pol metra. Za promet so nevarni številni zameti.

Zameti tudi v naših hribih

Sv. Rupert nad Laškim, 11. februarja.

Ponoči 9. februarja in celi 10. februar je divjala tukaj snežena burja; snega je padlo do 1 m; neštevilni zameti pa imajo snežene kupe do 2 in še več metrov visočine. Pri tem je pritiskal hud mraz do —11 stopinj. Vse poti in ceste so v hribih tako zametene, da je vsak promet izključen. Šole praznujejo, ker noben otrok ne upa v visoki sneg. — Mrzli sever je podil snežinke s tako silo, da so vsa podstrešja, kjer imajo strehe iz opeke, polna snega; samo slamnate strehe so odbile sneženi naval.

Požar na pepelnico

Ribnica, 11. februarja.

Na pepelnico ob pol 5 zjutraj nas je zbudila sirena tovarne. Vsa dolina je bila rdeče ožarjena, ko je gorela hiša Matije Drobniča, po domače Kališčarjevega. Ljudje so takoj prihiteli, da bi rešili, kar je bilo moč. A bilo je prepozno, ker napol zidana hiša je bila namah vsa v plamenih. Gospodar in žena sta si rešila golo življenje. Pri njih pa je stanoval z družino Franc Gorše, katerega je doletela ista usoda. V mrzlem sneženem jutru so ljudje begali okoli v samih spodnjih oblekah, obupani do skrajnosti.

Marljivi gospodar si je bil s trdim delom pred letom postavil zunaj trga lično hišico, danes pa zre na kup razvalin. Ogenj je nastal na dosedaj še nepojasnjen način. Govori se, da najbrž radi pepela, ki so ga shranjevali nekje za hišo. Rešili pa so hišo komaj štiri metre oddaljenega Janeza Zrnela. Zaslugo za to imajo gasilci iz Goričevasi, ki so stopili s svojo motorko takoj v akcijo. K sreči je imel Zrnel poln vodnjak vode in to je pripomoglo, da ni danes tudi on na cesti. Hiša in premičnine so bile zavarovane, a kaj ko po navadi zavarovalnina ne krije škode, ki jo prizadeti utrpijo. Pri tej priliki, ko so prizadeti vredni obžalovanja in nujne pomoči, se pa le dobijo pri nas vedno tudi jeziki, ki najžalostnejšo priliko uporabijo za neumestne šale. Tako se je tudi v tem slučaju nek Ribničan iz okolice izrazil, ko je šel zjutraj od doma: »Danes, ko je pepelnica, pa tržanje kurijo, da bodo imeli gospod dovolj pepela, da jim ga potresejo na glavo.« Kaj hočemo, taki so naši Ribničanje, da vse v šalo obrnejo.

Z devetimi križi čil in čvrst

Maribor, 12. februarja.

Gospod Valentin Schäffer, posestnik in bivši dolgoletni župan sosednje občine Krčevina pri Mariboru, obhaja jutri, v soboto 13. februarja, svoj 90. rojstni dan. Rojen je bil jubilant 13. februarja 1843 v Feldbachu na Štajerskem. Vojake je služil celih 12 let v avstrijski armadi. Udeležil se je znane bitke pri Kraljevem Gradcu in ve pripo-

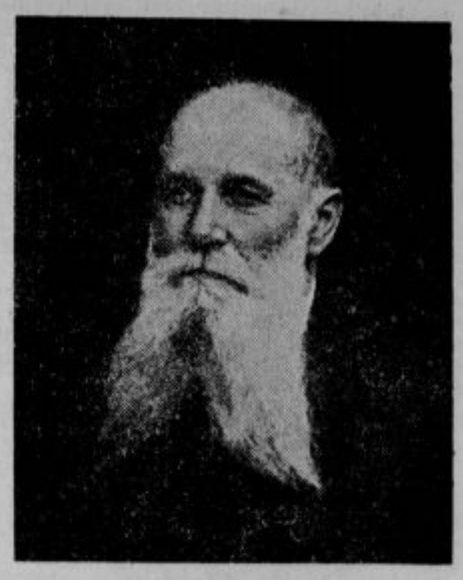

vedovati razne zanimive epizode iz tiste dobe. Ko je zadostil vojaški službi, je dobil službo pri južni železnici in tam služil celih 32 let pri prometu. Kot železniški nadsprevodnik je stopil v pokoj in se posvetil javnemu življenju ter si v Krčevini vzorno uredil svoje gospodarstvo, katero je kupil l. 1877. Leta 1878 je bil Schäffer prvokrat izvoljen v krčevinski občinski odbor in je nato 17 let županoval tej lepi okoliški občini. Dolga leta je bil tudi član okrajnega zastopa v Mariboru. Zavzemal je tudi razna druga odlična mesta: v šolskem odboru občine in okraja, sodni izvedenec itd.

Dasiravno Nemec po rodu, vendar se je mož kmalu prilagodil našim slovenskim krajem ter ga lahko mirne duše štejemo med lojalne Nemce. G. Schäffer še tudi danes uživa veliko zaupanje med občani in v okolici, kar dokazuje, da ga je občina Krčevina imenovala pred dvema letoma za častnega občana. Schäffer nosi tudi več drugih visokih odlikovanj. Dasiravno ima mož že devet križev, vendar je še razmeroma čvrst in čil in še pride tudi večkrat peš v Maribor. V soboto priredi občinski odbor krčevinski slavljencu, dolgoletnemu županu, posebno slovesnost. V nedeljo, 14. februarja, pa se zberejo slavljenčevi sorodniki in prijatelji v baziliki Matere Milosti, kjer bo ob 10 služba božja za srečo slavljenca. Sodelujejo razna društva. Tudi naše čestitke!

Brezje

Znano je, da obstoji akcija na napravo novih bronastih zvonov v Marijinem svetišču. Dosedaj so se razposlale samo pismene prošnje in ni bil še nihče pooblaščen osebno pobirati prispevke v ta namen. Da se ne obdo vršile kake zlorabe, opozarjamo ljudstvo, naj ne naseda raznim elementom, ki bodo pod pretvezo da pobirajo za zvonove, goljufali in pobirali denar morda s ponarejenimi dokumenti in to zlasti po Dolenjskem in Štajerskem. — Čuli smo, da je pred kratkim Tujsko-prometno društvo dobilo obvestilo od ljubljanske direkcije drž. železnic, da na osnovi tozadevne naredbe ne more dovoljevati dvojnih nazivov postaj in postajališč, pač pa le v primerih, ko je radi razlikovanja enako glasečih se postajnih nazivov dvojen naziv potreben. Vložila se je namreč prošnja in to na vsestransko pobudo in zahtevo, naj bi se postajališče imenovalo Otoče-Brezje. Pričakovali smo, da se bo železniška direkcija kolikor toliko ozirala na stotisoče romarjev (ca 200.000 letno), da bi spr jela naprošen naziv. Toliko v vednost vsem, ki so to akcijo podpirali. Prav bi bilo, da napravijo merodajni faktorji nadaljne potrebne korake ter urgirajo v tem oziru na višji inštanci. — Ko uvod v pripprave za veliko sadjarsko in vrtnarsko razstavo, ki se bo vršila augusta oz. septembra meseca na Brezjah, se bo vršilo to nedeljo popoldne prav zanimivo predavanje. Predaval bo g. Lovše.

Fran Šuklje:

Cesar Franc Jožef I.

(Dalje.)

Naravno, da je z razpustom državnega zbora bilo obenem uničeno celo njegovo delo, dokončani načrt ustave. Obenem pa se je razglasila od 4. marca datirana **oktroirana ustava.** Ta je bila sicer zgrajena na dokaj svobodoljubni podlagi, toda kaj zato, saj je imela ostati vedno le na potrpežljivem papirju ter nikoli ne stopiti v praktično življenje.

Kako se je upravičeval ta ustavni udar? S to pretvezo, da je ustavodajni državni zbor svoje dni bil dobil nalogo, izdelati načrt **le za avstrijske dežele, ne pa za Ogrsko in njene pritikline. Oktroirana ustava pa naj velja za celo državo, ne izvzemši Ogrske.**

A z Ogrsko ni šlo tako gladko! Sicer sta maršal Windischgrätz in Jelačič sprva naglo prodirala na Ogrskem, zmagala v manjših bitkah, celo Budimpešto zasedla, toda naenkrat se je sreča obrnila, Windischgrätz, sicer osebno hraber, se nikakor ni izkazal kot strateg in kmalu je cesarska vojska se morala umikati ter celo Budimpešto izprazniti. Na Windischgrätzovo vojskovanje je vplivalo tudi njegovo prijateljsko razmerje do ogrskih magnatov, ki se večinoma niso oklenili Kossuthovega radikalizma. Stari knez Windischgrätz ni nameraval biti zgolj vojak, temveč zasledovati je hotel tudi svoje politične namene, kateri so pa bili čestokrat v jasnem protislovju z onimi njegovega svaka, tedaj vsemogočnega Feliksa Schwarzenberga. Windischgrätz je nameraval nadvlado v državi zopet priboriti plemenitašem, dočim je Schwarzenberg, dasi sam potomec prve plemenitaške rodbine javno in jasno naglašal duševno nezmožnost avstrijske aristokracije. In zgodilo se je, kar bi šest mesecev preje vsakdo bil proglasil za izključeno: proslavljeni »rešitelj« prestola, feldmaršal knez Windischgrätz, nekaj mesecev opremljen z diktatorsko oblastjo, je bil že 12. aprila 1849 odstavljen od poveljništva na Ogrskem.

Veliko nezadovoljstva med graničarskimi polki, ki so formirali zelo izdaten del avstrijske vojske ter kar oboževali svojega voditelja bana Jelačiča, povzročilo je dejstvo, da se je nasledništvo v vrhovnem vodstvu cesarske armade poverilo Virtemberžanu baronu Weldenu. Preveč je bilo Slovana v hrvatskem banu in ognjeviti graničar je užival preveliko popularnost, da bi mu mogel svoje zaupanje poveriti nemško misleči mladi cesar.

Toda tudi Welden ni mogel ustaviti zmagonosnega pokreta revolucijonarne ogrske vojske in niti sijajne italijanske zmage 83 letnega maršala Radeckega niso mogle zajeziti ogrske poplave. Vočigled grozeče ogrske nevarnosti ni preostajalo cesarju Francu Jožefu nič drugega, nego da je navzlic svojemu ponosu in samoljubju moral zaprositi ruskega carja pomoči proti ogrskim puntarjem. In Nikolaj I. se kar nič ni branil, odzvati se temu pozivu. Svojo armado je imel pripravljeno, brez obotavljanja je zaukazal maršalu Paskieviču, da je s 150.000 možmi udrl na Ogrsko.

Takemu nasprotniku seveda Ogrska niti od daleč ni bila kos, tem manj ker je z zapada pritisnil najzmožnejši, obenem pa najkrutejši izmed Radeckyjevih generalov, glasoviti baron Haynau. Daljša obramba proti taki premoči ni bila mogoča. Avstrijcem se Madjari niso marali udati, tako se je Artur Görgey pri Vilagosu 13. avg. 1849 predal brezpogojno Rusom. Z njim še okoli 30.000 mož, ostanek madjarske uporne armade. Še pred kapitulacijo je ogrski »gouverner« Lajoš Kossuth zbežal preko Dunava pod turško oblast, toda ogrske kronske insignije, med njimi posvečeno krono sv. Štefana je zakopal še na ogrskem ozemlju pri Oršovi. In tu ne smemo pozabiti, da je na Ogrskem bil pripoznan kraljem le oni, **ki je bil kronan s to »sveto« krono!**

Postojmo sedaj za trenutek! Ogrska vojska se je udala Rusom in kapitulacija pri Vilagosu se je izvršila. Zmagovalci so bili Rusi in maršal Paskievič je mogel po vsej pravici brzojaviti svojemu caru: »Vi ste zmagali, Ogrska leži pred Vašimi nogami in vojne je konec!« Toda Rus je bil le zavezник avstrijskega cesarja, ujetnikov ni mogel obdržati, izročiti jih je moral njihovemu vladarju!

Haynau je prejel neomejeno oblast nad Ogrsko, že ko je prevzel poveljništvo na Ogrskem. Možmenda ni bil prav pri zdravi pameti. Po svojem izviru je bil nezakonski sin hesenskega »kurfürsta« in baronice Lindenthal; vstopivši v avstrijsko armado je sčasoma postal general in korni poveljnik, navzlic temu, da je vsled svojega divjega temperamenta je imel vedno hude praske s svojimi višjimi. Na italijanskem bojišču je zaslovel po kruti energiji, s katero si je osvojil uporno mesto Brešijo. Grozna usoda cvetoče Brešije mu je pridobila naslov »brešijanski tiger«. Sedaj je kar besnel jeze, ker se Ogri niso udali njemu nego osovraženim Rusom. Pred vojni sod je postavil ujete ogrske generale in častnike in zopet so se ponovili na ogrski zemlji krvavi prizori, kakor so se l. 1687. odigrali pod cesarjem Leopoldom I. in njegovimi krvoločnimi generali à la Caraffa. 9. oktobra 1849 je bilo po vojnem sodu v Aradu obešenih 13 ogrskih generalov! **»Mučeniki iz Arada!«** Zadnji izmed obešencev, rodom pravoslavni Srb, general Damjanič, je stopil hladnokrvno pod vešala z dovtipom na ustih: »Čudno, danes sem zadnji pred smrtjo, ko sem vendar bil vajen biti prvi!«

A ne dovolj! Od 475 ujetih ogrskih častnikov je bilo **281 na smrt obsojenih.** Istina je, da so bili vsi pomiloščeni, toda zapadli so ječi, prisodilo se jim je do 20 let težke ječe! A tudi ostalim oficirjem se ni prizanašalo.

Tudi prvi predsednik ustavnega ministrstva grof Lajos Batthyany je bil 6. okt. 1849 v Budimpešti usmrčen, navzlic temu, da niti obtožnica mu ni mogla očitati nobenega kaznjivega dejanja. Ni čudo tedaj, da se je javno mnenje po celi Evropi zgražalo nad takimi grozodejstvi!

Nastane vprašanje, kaj pa 19 letni cesar? Saj je mladina vedno lažje pristopna človeškemu usmiljenju, zakaj tedaj ni on zabranil živinskemu Haynau, da je zadoščal sadističnemu svojemu nagonu ter s svojim krutim divjanjem pred vsem svetom omadeževal avstrijskega vladarja? Suho dejstvo je, da je pri posvetovanju, ali se naj potrdijo krvave razsodbe vojaških sodišč, **Franc Jožef osebno pritrdil mnenju** svojega političnega vzgojitelja kneza Feliksa Schwarzenberga, češ neizprosna strogost je na Ogrskem absolutno potrebna. **Po svoji naravi je bil Franc Jožef trd, ni se zavedal lepih besed,** ki jih je izustil sam veliki Napoleon: **»Il y a quelque chose qui vant mieux que hair, c' est pardonner!« »Je neka stvar, ki več vredi nego sovražiti, to je odpuščati!«**

Kak položaj za cesarskega mladeniča l. 1850.! Po hudih bojih je habsburška dinastija, katero so malo prej že metali med mrtvece, ukrotila vstajo na Dunaju, premagala uporne Italijane in njih zaveznika piemonteškega kralja, končno v krvi zadušila ogrsko revolucijo. Silno je vzrastel mednarodni ugled avstrijske monarhije. Sedaj je bil trenotek, ko bi uvideven vladar mogel obnoviti staro državo ter jo postaviti na naravno podlago, osigurati bodočnost vladarske hiše. A spoznati je trebalo dejanski položaj, da se je v **novi dobi Avstrija dala vladati le s federalizmom.** Pot je bila prosta, nobene ovire ni bilo z nobene strani, avstrijsko vprašanje, problem donavskih združenih držav se bi dal rešiti brez težav in odporov. Toda Franc Jožef je bil nepristopen zahtevam zgodovinske realnosti ter je rajši sanjaril o veličini svojih prednikov, ki so kakor Karel V. (1519—1556) gospodarili na Nemškem in v Italiji!

Ljubljana

Kako je bilo lani na trgu

Ljubljana, 12. februarja.

Ljubljanskemu trgu pripisujejo nekateri manjšo važnost glede gibanja cen živilom, drugi pa večjo, kakor pa to v resnici zasluži... Res je, da je ljubljanski trg konzumno zelo močan in da morejo okoliški kmetje na njem prodati skoraj vse svoje poljske pridelke, če ni prehude konkurence iz oddaljenejših krajev. Vendar pa je nedvomno, da ljubljanski trg sam ne more vplivati na cene živini, ki se pač ravnajo po svetovnem trgu. Zanimive so zaradi tega ugotovitve, ki jih je napravilo tržno nadzorstvo v svojem letnem poročilu za l. 1931.

Poročilo najprej ugotavlja, da je bil lani ljubljanski trg izjemno dobro založen, ker so pač kmetje bili prisiljeni prodajati svoje pridelke v še večjih množinah, pa tudi prometne razmere so se znatno zboljšale, zlasti zaradi avtobusov. Poročilo samozavestno ugotavlja, da je lani Ljubljana po cenah in kvaliteti živil prednjačila vsem drugim mestom v državi. No, k tej trditvi bi se dale napraviti tudi kakšne kritične opazke.

Ljubljanski živilski trg je postal premajhen in je bilo pravilno, da se je živilski trg povečal tudi na Cankarjevo nabrežje do Ribjega trga, na del Sv. Petra nasipa in na prostor pred Jugoslovansko tiskarno. Tržni dnevi so bili seveda najbolj živahni v prvih polovicah mesecev. Tržno nadzorstvo je stalno vršilo oglede prodajalen in obratov z živili in je izvedlo več širokopoteznih kontrol.

Ugotoviti je treba, da so bile cene najbolj primerne tistim živilom, ki jih kmet direktno dovaža sam na trg. Zato je bilo napravljenih mnogo poskusov, da se prekupci po možnosti izločijo.

Sadje.

Lani je bilo malo domačih češpelj na trgu, med tem ko so jih imeli v Zagrebu naših dovolj. Kmet je raje prodal češplje prekupcu, kakor da bi v Ljubljani na trgu iztržil sam zanje več. Malo je bilo tudi domačega grozdja, razen belokrajnskega in nekaj štajerskega, čeprav bi kmetje za grozdje več iztržili kakor pa za vino. Agilne kmetijske zadruge bi bile tukaj na mestu. Ostalega sadja je bilo dovolj, razen zgodnjega, kakor breskev in marelic, kar je pač povzročila neugodna pomlad.

Zelenjave in sočivje

je Ljubljana dobivala po večini iz domačih krajev, le malo iz južnih. Poljski pridelki so imeli zaradi poletne suše še precej primerno ceno, razen fižola. Jajc je bilo na trgu ogromna množina, ker je bil šibek izvoz. Spomladi je bilo zaradi suše **malo gob**, jeseni pa ogromno.

Kruhu je določila cene oblast in tržno nadzorstvo je pazilo, da se je kruh prodajal točno po tej ceni in določeni kvaliteti.

O **vprašanju cene mesu** so naši bralci dobro poučeni. Končno se je le posrečilo, da so mesarji znižali cene na primerno višino.

Rib in rakov je bilo lani na trgu malo, čemur je pač kriv sistem zakupov vod. Rakov iz domačih krajev žal sploh ni bilo. Tudi cene morskim ribam so bile zelo visoke.

Mleko in mlečni izdelki so bili lani zaradi stroge kontrole znatno boljše kvalitete kakor prejšnja leta. Želeti bi bilo, da bi tržno nadzorstvo gledalo na to, da se izključijo pri dobavi mleka Ljubljani vsi prekupčevalci z mlekom, ki poberejo največji dobiček.

Lani je ljubljansko tržno nadzorstvo pobralo 216.000 Din tržnine, 109.000 Din prostornine in 1600 Din glob, skupno torej 328.000 Din. Tržno nadzorstvo je pregledalo 1805 vzorcev živil, od katerih je bilo 429 neprimernih. Lani je bilo na trgu zaplenjenega 16 litrov mleka, 17 in pol kg masla in smetane, 29 kosov peciva, 30 kg kislega zelja, 97 kg sadja, 12 kg karfijol, 50 kg klobas, 53 rakov samic, 13 neprimernih mlečnih posod, 77 kg rib, 2 divja zajca in 34 kg gob.

Krmite stradajoče ptice!

Debela snežena plast, ki je zadnje dni pokrila naša polja, vrtove, ceste in dvorišča, je odvzela našim ljubkim pticam sleherno možnost, poiskati si vsaj nekoliko skromnega živeža. Vse premražene in sestradane se potikajo po zasneženih krajih, obsojeno v strašno smrt vsled mraza in gladu.

Dobri ljudje! Spomnite se v teh dneh svojih malih prijateljic, ki so vam od rane pomladi do pozne jeseni jasnile vaše žalostne ure s svojim ljubkim petjem! Skrbni gospodarji! Bodite hvaležni njim, ki vam leto za letom varujejo vaša polja in vrtove pred škodljivim mrčesom! Izkažite jim svojo hvaležnost s tem, da jih sedaj rešite gladu in smrti!

Vaše mize so često polne drobtinic, ki jih zavržete v smeti; dajte jih stradajočim pticam! Ko sedite v toplih sobah in opazujete skozi zamrzle šipe hladno zimsko naravo in vidite na stotine stradajočih, žrtvujte majhen dar revicam, ki vam bodo s svojo hvaležnostjo bogato povrnile vašo majhno žrtev!

Usmiljeni ljudje! Ne puščajte krmilnih hišic praznih, niti ne polnite jih z odpadki, katerih ptice ne morejo použiti. Ne puščajte v krmilnih hišicah raznega papirja, ker ga veter maje in s tem odganja ptice. Kjer ni krmilnih hišic, ostavljajte hrano na mestih, kjer ni snega in so zato pticam dostopna.

Ljudje, imejte sočutje z njimi, ki stradajo in od gladu in mraza umirajo.

Slovensko društvo za varstvo živali v Ljubljani.

Kaj bo danes

Drama: »Vzrok.« Red B.

Opera: »Carmen.« Red E. Gostuje gospa Ančica Mitrović iz Zagreba.

Kino Kodeljevo: Ob 8 zvočni kolorirani film »20.000 milj pod morjem«.

Ljudski kino Vič-Glince: Ob 8 »Sim Madame Sans Gêne«.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška cesta 34 (Ljubljana VII.).

*

⊙ **Družba sv. Vincencija Pavelskega v Ljubljani.** Ljubljanske Vincencijeve konference praznujejo družbeni praznik (prva postna nedelja) prihodnjo nedeljo, t. j. 14. t. m. Ob ¾7 zjutraj bo v marijaniški kapeli sv. maša; popoldne bo po litanijah ob pol 4 v Marijanišču občno zborovanje. Vsi delavni člani konferenc se nujno vabijo, da se sv. maše in zborovanj polnoštevilno udeleže. Iskreno so povabljeni tudi dobrotniki in prijatelji Vincencijeve družbe!

KINO KODELJEVO Telef 31-62

Nocoj ob 8., jutri ob ½6. in 8., v pondeljek ob 8.

zvočni kolorirani film

20.000 milj pod morjem

Vstopnina samo Din 8, 6, 5 in 4.

⊙ **Izpremenba posesti.** Kakor čujemo iz zanesljivih virov je nekdanje Tomažičevo posestvo obstoječe iz hiše št. 7 in 9 na Dunajski cesti ter ob še treh ulicah ležečega vrta kupil g. ing. Dukič od dosedanjega lastnika trgovca g. Zalte. Poslednji si je obdržal primerno veliko stavbišče na vogalu Dunajske ceste in Puharjeve ulice, na katerem namerava pozneje ob regulaciji Dunajske ceste zgraditi za sebe trgovsko hišo. Kupnina za ves kompleks nikakor ni bila pretirana, katere pa iz poslovnih ozirov ne objavimo. — S tem poslom v zvezi, je g. ing. Dukič kupil tudi od knjigoveza g. Turka temu lastno tretjino hiše št. 5 na Dunajski cesti; kupil bi bil tudi od ostalih dveh lastnikov, vendar ta dva še nista voljna prodati. Podjetje inž. Dukiča namerava na vogalu Gajeve in Dunajske ceste zgraditi ob regulaciji obeh cest večnadstropno stavbo.

⊙ **Veliki plakati,** nalepljeni po Ljubljani, naznanjajo, da se bo vršil v petek 19. februarja v unionski dvorani drugi simfonični koncert opernega orkestra v letošnji sezoni. Gledališka uprava že drugo sezono prireja simfonične koncerte z izbranim sporedom. Glavni korpus simfoničnega orkestra je naš izvrstni in zelo produktivni operni orkester, pomagata mu v godalih Orkestralno društvo Glasbene Matice in gojenci Državnega konservatorija. Koncertni program, ki je prvovrsten, je naštudiral ravnatelj g. Polič. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

⊙ **Lutkarski odsek »Československé Obce v Ljubljani«** bo priredil jutri ob 16 v Narodnem domu predstavo. Igrala se bo »Naša pravljica«, katera bo nudila v krasni in popolnoma novi inscenaciji otrokom prijeten pouk in obenem zabavo. Vabimo starše, da tudi pridejo z otroki pogledat.

⊙ **Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani** ima v nedeljo, 14. februarja t. l., ob pol 10 dopoldne v mali dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva cesta svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Članstvo se naproša, da se polnoštevilno in točno udeleži občnega zbora.

⊙ **Tramvaj pomaga, če je avto v zadregi.** Nekaj komičnega, nekaj skoro neverjetnega se je pripetilo včeraj opoldne na Starem trgu. Po Starem trgu je priropotal tedaj ogromni poštni avtomobil. Avtobus se je s težavo rinil po ulici, naenkrat pa je pred Trdinovo trgovino obstal. Pa to ne zaradi snega, ki je bil na Starem trgu že skidan, temveč zaradi defekta, kar pri takem vozilu ni nič čudnega. Šofer nikakor ni mogel pognati motorja. Kar pa je najhujše, je bilo to, da se je avtobus ustavil sredi ceste na tramvajski progi, tako da niso mogli naprej ne vozovi in ne tramvaji. Tedaj se je tramvaj usmilil ubogega avtomobila. Z debelo verigo so poštni in tramvajski uslužbenci privezali avtomobil na tramvaj, ki je res pogumno zvlekel avtomobil dalje. Prav do garaže pa tramvaj seveda avtomobila ni mogel potegniti, ker do tja ne vodijo tračnice, s katerih tramvaj ne sme in ne more. Vendar pa je tramvaj opravil glavno delo, namreč, da je polomljeni avtomobil spravil s tramvajske proge in obenem iz ozke ulice, tako da ni bilo več prometne ovire. Prizor, ko je tramvaj vlekel avtomobil, so ljudje spremljali z živahnim komentiranjem in s primernim navdušenjem.

⊙ **Gledališka predstava v Rokodelskem domu.** Jutri vprizori Društvo rokodelskih pomočnikov na odru Rokodelskega doma novo ljudsko igro »Gruda umira«. Igro je spisal prof. dr. Ivan Dornik. Dejanje igre je izredno zanimivo in slika težko življenje kmeta, ki ga zapuščajo otroci. Vsa vsebina vzbuja veliko zanimanje in bo s svojo blažilno vsebino povsod jako dobro vplivala. Predprodaja vstopnic bo danes od 6—8 zvečer in jutri od 10—12 dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Pričetek jutri ob pol 8 zvečer.

⊙ **Sneg.** Ker je čez noč zapadel nov sneg, so ga tudi včeraj ves dan orali po ljubljanskih ulicah in cestah. Oralo je 10 plugov. Sneg je tudi včeraj kidalo okoli 400 delavcev, med katerimi je bilo 153 brezposelnih, ki so bili najeti že v sredo zjutraj. Sneg pa je odvažalo s cest tudi včeraj 100 voz. V mestnem proračunu je za kidanje snega določenih 400.000 Din, ki pa bodo kmalu izčrpani. Vsak dan izda namreč mestna občina za kidanje snega sedaj 45.000 Din.

⊙ **Reven dijak** iskreno prosi dobre ljudi za brezplačno stanovanje, da bo mogel nadaljevati svoje študije. Pripravljen je pozneje povrniti. Naslov pove uredništvo.

Maribor

□ **Jubilej uglednega mariborskega obrtnika.** 25-letnico obrti preslavlja te dni znani mariborski obrtnik g. Franc Hohnjec, častni predsednik mariborske mesarske zadruge, dolgoleten član občinskega sveta, član zbornice TOI ter odličen predstavnik in pobornik interesov obrtniškega stanu. Te dni mu je izročila mesarska zadruga kot priznanje za njegove zasluge častno diplomo. G. Hohnjec si je z lastnim in težkim delom ustvaril tekom obstoja svoje obrti lepo življensko eksistenco ter se udejstvoval tudi v javnem življenju. Solidnost, razsodnost in poštenost sta mu stekli v javnem kakor tudi v privatnem življenju mnogo priznanja in prijateljstva. Želimo, da bi v enako srečnih okoliščinah dočakal še 50-letnico svojega udejstvovanja v obrtniškem in javnem življenju ter mu k 25-letnici iskreno čestitamo.

□ **10-letnica Katoliške omladine.** K jutrašnji proslavi 10-letnice Katoliške omladine v Mariboru se zbirajo vsa društva ob četrt na 8 zjutraj na samostanskem hodniku, odkoder gredo z zastavami v cerkev ter počakajo prevzvišenega škofa dr. Andreja Karlina, ki opravi zahvalno sv. opravilo radi odsotnosti pomožnega škofa dr. Tomažiča. — Prosimo za točno in številno udeležbo! Vse drugo se vrši po že objavljenem sporedu, samo nocojšnja bakljada in sprevod po mestu mora žal radi vremenskih neprilik odpasti.

□ **Pereče komunalne zadeve pred občinskim svetom.** Dnevni red prihodnje občinske seje, ki se bo vršila dne 18. t. m., vsebuje obravnavanje nekaterih važnih komunalnih zadev, ki bodo zanimale vso javnost. Tako se bodo oddajala dela in vožnje za leto 1932, razpravljalo se bo o odstopu prostorov kina Apolo narodnemu gledališču, prošnja Splošne delavske zveze, da se ustanovi za občinske delavce poseben pokojninski fond, vprašanje brezplačnih službenih legitimacij za avtobusne vožnje, gradba javnega stranišča pred kolodvorom, zaposlitev brezposelnih pri gradnji ceste na Kalvarijo, popravljanje cest v mestu in kanalizaciji zapadnega dela mesta ob Ljudskem vrtu, subvencija za ustanovitev poslovalnic Zavoda za pospeševanje obrti zbornice TOI. Dalje je napravilo društvo hišnih posestnikov vlogo, da se mestno prebivalstvo oprosti ljudskega dela, oziroma odkupnine za kuluk, mariborski lesni trgovci so zaprosili za znižanje davščine na blagovni promet za les, Tujskoprometna zveza pa je vložila prošnjo za izjavo o krajevni potrebi za koncesijo knjigarne. Kot eno najvažnejših bo na sporedu tudi vprašanje preureditve mestnega kopališča. Dnevni red je v splošnem zelo obširen ter obsega nič manj kot 150 točk.

□ **Opozorilo davkoplačevalcem.** Mariborska davčna uprava razglaša: Davkoplačevalci, ki še niso poravnali dospelih davkov za prvo četrtletje 1932, se opozarjajo, da poteče skrajni rok za plačilo dne 15. februarja. Po tem roku se bode proti zamudnikom takoj uvedlo izvršilno postopanje.

□ **Nočno lekarniško službo** ima prihodnji teden lekarna Alojzija Siraka »Pri Angel-varuhu« na Aleksandrovi cesti 33.

□ **Dijaška mladina nastopi.** Glasbeno društvo na tukajšnji klasični gimnaziji, ki ga vodijo sami študentje, priredi v sredo dne 17. t. m. v veliki kazinski dvorani akademijo s pričetkom ob 20. Na dnevnem redu so pevske in orkestralne točke Prijatelji mladine vljudno vabljeni!

□ **Tam za betnavsko graščino...** Življenje na skakalnici za Betnavskim gradom je postalo silno živahno. Ves mariborski dilcarski svet se sedaj zbira tam okrog ter občuduje one junake, ki se upajo spustiti s hude strmine ter zaplavati po zraku, da potem pri doletu padajo z večjo ali manjšo srečo. Kajti vidi se šele sedaj, da je skakalnica bila za Maribor nujna potreba, ker so naši sicer vrli smučarji do malih izjem v skakanju pravzaprav šele začetniki. Treba bo dolgotrajnega treninga, da se usposobijo za borbo v prvenstvenih tekmah, kjer poleg teka na progi odloča tudi skok na skakalnici. Tekmovalci, ki se bodo udeležili tekem za prvenstvo Maribora prihodnjo nedeljo 21. t. m., sedaj pridno trenirajo tudi na skakalnici. Prvenstvene tekme obetajo postati radi ugodnih snežnih razmer in prijav inozemskih, zlasti avstrijskih prvakov, nič manjša senzacija, kakor so bile tekme za državno prvenstvo.

□ **Občni zbor zadruge »Pohorska železnica«** bi se imel vršiti v četrtek zvečer v hotelu »Orel«. Zbralo se je dokaj interesentov in predstavnikov javnega ter gospodarskega življenja, toda občni zbor se ni mogel vršiti, ker niso bile poslovne knjige predložene pravočasno v revizijo. Občni zbor je bil radi tega preložen ter se bo vršil v istih prostorih dne 1. marca 1932.

□ **SSK Maraton.** ZS. odsek. Skupnega izleta v Rimski vrelec ne bo. V nedeljo ob pol 13 zbirališče pred Zadružno gosp. banko za odhod v St. Peter k tekmi šentpetrskih fantov.

□ **Doma ostanejo** tudi zimski sportniki člani SPD, oziroma podali se bodo na Pohorje, mesto na Mozirsko planino, kamor so bili za nedeljo namenjeni. Snega je namreč sedaj tud na Pohorju v izobilju, da ga ni treba drugod iskati. SPD priredi v soboto izlet do Klopnega vrha, v nedeljo pa se podajo izletniki na Rogijo in od tam po krasnih [illegible] do Mislinja. Omenjena tura je ena najlepših, kar jih premore naše Pohorje.

□ **Občni zbor strelske družine v Mariboru** se je vršil v četrtek zvečer v hotelu Zamorec. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Obravnavali sta se po volitvah dve važni točki in sicer osamosvojitev Mariborske družine, ki je bila doslej združena z oblastnim odborom ter ustanovitev lastnega strelišča za Tremi ribniki, ker je garnizijsko preveč oddaljeno. Sklenilo se je poslati v Ljubljano na jesenske strelske tekme ekipo 5 najboljših strelcev mariborske družine. Pri volitvah je bil izvoljen za novega predsednika poveljnik 45. pp. polkovnik Lušić, za podpredsednika pa dr. Vauhnik in za učitelja streljanja major Djokić, dočim je ostali odbor ostal pri starem.

□ **Pregled motornih vozil** mesta Maribora, ki bi se moral vršiti danes, je radi neprimernega vremena preložen na poznejši čas.

□ **Radi snežnih zametov** so ostali včeraj mestni avtobusi, ki vozijo na progah Maribor—Celje in Maribor—Ptuj doma v garažah. — Če bodo ceste očiščene, se bo tekom današnjega dne reden promet zopet upostavil.

□ **Oblastna strelska družina** ima svoj redni letni občni zbor jutri, v nedeljo ob 9 dopoldne v kavarni Jadran.

□ **Mariborska podjetnost.** Vprašanje zgradnje Švicarije na Kalvariji je že stara zadeva, ki se ob vsaki priliki načenja. Gosp. Pirc Franjo, vneti mariborski pobornik vegetarijanske misli, se sedaj poteguje za koncesijo glede švicarije, kjer bi sprehajalci na Kalvarijo dobili pozimi in poleti okrepčila vsake vrste. Gosp. Pirc namerava organizirati tudi razstavo sadežev, za kar se opaža v krogih številnih mariborskih vegetarijancev živahno zanimanje.

□ **Z avtom v železniške zatvornice.** Zatvornice na železniškem prelazu na Tržaški cesti so bile že čestokrat cilj raznih avtomobilov ter beleži kronika nezgod baš na tem mestu mnogo nesreč. Nekaj sličnousodnega bi se skoro pripetilo v noči na petek, ko se je neki osebni avto, v katerem so se nahajali štirje moški, z vso silo zaletel v zaprto zatvornico ter jo prelomil preko sredine na dve polovici. Pri trčenju so imeli avtomobilisti srečo, da so se zdrobile le svetiljke in šipe na avtomobilu, dočim so osebe ostale nepoškodovane. Med vozači in prihitelim železniškim čuvajem se je razvnelo ostro prerekanje, nakar je šofer odpeljal z veliko brzino dalje proti Teznu, toda navzlic temu se je posrečilo uslužbencu čuvajnice zapomniti si številko voza. Nezgodo, ki bi se bila za slučaj, da je progo pasiral v trenutku trčenja vlak, končala gotovo z usodno nesrečo, je zakrivil najbrže silovit snežni metež, ki je zelo oviral prosti pregled.

□ **Vprašanje podganje zalege pred občinskim svetom.** Podganja zalega se je v Mariboru tako razpasla, da je postalo vse skupaj naravnost pereč problem, ki tvori v okviru poročila četrtega odseka posebno točko obravnavanja.

□ **Nesreča radi poledice.** Na dvorišču hiše v Krekovi ulici 6 je padla včeraj na ledenih tleh 73-letna zasebnica Marija Herman ter si zlomila nogo v členku leve noge. Rešilni oddelek jo je prepeljal v bolnišnico.

Kulturni obzornik

»MLADIKA« ZA FEBRUAR

prinaša članek Franceta Steleta o slovenski akropoli. Prof. Jože Plečnik je napravil načrt, po katerem bi se ljubljanski grad preuredil v muzej itd., tako da bi tvoril slovensko akropolo. O tem načrtu piše izčrpno dr. Stele ter pojasnjuje namen arhitekta tudi z risbami.

O mesojedih in rastlinojedih piše dr. Janez Plečnik, o prepadih Pavel Kunaver. Franjo Čiček nadaljuje svoj članek o Pošteli na Pohorju.

V ilustrativnem pogledu je zvezek posvečen slikarju Mihi Malešu, o katerem piše dr. Karel Dobida zanimivo študijo.

Pesem je prispeval Janez Pucelj in Tine Debeljak je objavil prevod pesnitve Kochanowskega: V! vsi, ki vladate...

Poleg nadaljevanj (Bevk: Veliki Tomaž, Timmermans: Triptihon o sv. Treh kraljih, Minclov: Ko so hrasti šumeli) vsebuje leposlovni del prispevke Mare Husove: Beli teloh in Viktorja Smoleja: Pred cerkvijo — Čas se je ustavil.

Bogato in pestro je kakor vselej drobnejše poučno in zabavno čtivo.

Mladika se čezdalje bolj razvija v reprezentativen list, ki hoče slovenski družini nuditi v čim preprostejši in razumljivi obliki vse, kar je važnega za napredek kulture. Ponosni smemo in moramo biti na »Mladiko«; list zasluži, da ga vsak Slovenec naroči.

»VIGRED« ZA FEBRUAR

objavlja konec povesti Narteja Velikonje: Tončka. — J. K. piše v aforistični obliki o veri in o pripravljenosti. — Sledi članek o ženi v komunistični Rusiji. — Matko Krevh nadaljuje svojo novelo: Pastir. — Venceslav Winkler je priobčil »Večerno pesem«. — Pepca D. prispeva zanimivo »resnično pravljico« o gospe Mariji, ki jo dobro poznajo naše gospodinje po njenih kuharskih receptih. — O socialnem delu holandske žene piše Gerra van den Boogaard. — Franjo Neubauer je zastopan s pesmijo »Nevesti«. Anton Jeglič piše o posmrtninskem zavarovanju »Karitas«. — Nadaljuje se novela M. Herberta: Ljubljen biti... Ra. piše o cerkveni obleki in cerkvenem perilu. — Nazadnje objavlja »Vigred« še članek o naši tovarniški in ročni delavki. — Pod zaglavjem »Naši pomenki« nadaljuje gospa Selma svojo rubriko odgovorov na vprašanja Vigrednic, gospodinjskim vprašanjem je posvečen kotiček »Naš Rožni dom pozimi«, zaglavji »Doma in drugod« ter »Dobre knjige« zaključujeta zvezek.

»BOGOLJUB« ZA FEBRUAR

prinaša na uvodnem mestu pismo lavantinskega škofa dr. Andreja Karlina »Bogoljubu« za 30 letni jubilej. Desetletnici kronanja Nj. svetosti papeža Pija XI. je posvečen pretežni del te številke, prav v smislu škofovega voščila. Dr. Fr. Jaklič piše pod naslovom »Skala, ki se ne bo zrušila«, dr. Aleš Ušeničnik: »Pij XI. za delavce« (o okrožnici »Rerum novarum«), p. Mavricij Teraš: »Kako živi in kaj dela sv. Oče« — J. Kalan predlaga: »Vezilo za god Očetu«.

Gregor Mali je prispeval pesem: »Moja radost« — Vital Vodušek piše o sveti daritvi — L. Golobič pa razmišljanja vredno »Klasje«.

J. Langerholza delo »Pri Mariji« se nadaljuje v kotičku »Na Marijinih potih«, pod zaglavjem »Na cilju« se nadaljuje povest Franca Weiserja v prevodu J. Jagodica: »Luč z gora« (Iz življenja mladega fanta). — Pestra in bogata kakor vedno je rubrika »Iz življenja cerkve« in na »Po Mariji k Jezusu«.

»Bogoljub«, ki je skrbno urejevan ter prinaša tudi krasne slike, je najboljši slovenski nabožni list. Nizka letna naročnina (na umetniškem papirju Din 30, na navadnem Din 20) omogoča nabavo tudi najrevnejšemu. Sezite po »Bogoljubu«!

»ARHITEKTURA«, zvezek 2 in 3

Razkošna revija, ki naj pri nas nadomesti zlasti nemški import in ki naj poda podobo jugoslovanske arhitekture, je po izrednem uspehu svoje prve številke nadaljevala prav tako učinkovito in presenetljivo svoje pionirsko delo.

V drugem zvezku piše ing. arch. N. Dobrović članek »U odbranu savremenog graditeljstva«, arch. Josip Pičman: »Projekat ‹Umjetničkog doma› u Zagrebu«. — Ing. arch. Vlad. Subic: »Palača Delavske zbornice v Ljubljani«. — Ing. arch. Stanislav Rohrman: »Projekt koncertne zgradbe za Beograd«. — Arch. D. Smiljanić in arch. Mate Baylon: »Zgrada za nadleštva i stanove u Metkoviću«. — Ing. arch. Herman Hus: »Zavodne cerkve«. — Ing. arch. Fatur, Kos, Platner: »Gostilna pod Šmarno goro«. — Ing. arch. Rado Kregar: »Vila Rottner v Mariboru«. — Arch. Jože Mesar: »Vila J. M. A. v Ljubljani«.

Vsi članki so bogato ilustrirani, prav tako tudi v tretji številki, katera vsebuje sledeče prispevke:

Ing. arch. Juraj Denzler: »Zavjetna crkva sv. Antuna u Zagrebu«. — Ing. arch. Rado Kregar: »Naša sodobna arhitektura«. — Arch. Mate Baylon: »Osnovna škola sa 12 razreda za mušku i žensku decu u Sarajevu, Nemanja ulica«. — Arch. Niko Armanda: »Projekt hotela u Splitu«. — Arch. B. Maksimović: »Vila za jednu porodicu na Voždovcu (Beograd)«. — Ing. arch. Nikola Dobrović: »Kursalon na Pilama u Dubrovniku«. — »Konkurzni radovi za pozorišnu zgradu u Novom Sadu.« — Ing. arch. Franc Cota in Josip Petrak: »Higijenski zavod u Banjaluci«. — Ing. arch. J. M. Kodl: »Skice za oceanografsko-biološki institut u Splitu«. — Arch. Mate Baylon: »Uprava tramvaja i čekaonica u Sarajevu«. — Ing. arch. Glanz Vinko: »Grobnica dr. Gregorja Žerjava v Ljubljani«. — Sledijo odlomki iz knjige: Mesar-Spinčič: »Stanovanje«. — Posebna rubrika je otvorjena v 3. zvezku za praktične nauke (Nova risalna tehnika — Kopija brez tuša itd.).

Prekrasni zvezki »Arhitekture« so tiskani na najfinejšem umetniškem papirju, oprema v tiskarskem in ilustrativnem pogledu je naravnost presenetljiva, zlasti ako vpoštevamo, da je cena za to publikacijo izredno nizka (letna naročnina 120 Din, posamezna številka 15 Din), torej velja komaj četrtino tistega zneska, ki ga zahtevajo na pr. podobne nemške publikacije.

Dočim je urejeval prvi dve številki g. dr. Rajko Ložar, je s tretjo prevzel odgovorno in tehnično uredništvo lista g. arch. Jože Mesar. Iniciativnost uredništva je razvidna iz pestre in zanimive vsebine lista, ki se hoče uveljaviti ne le pri strokovnjakih, marveč tudi pri laikih, ki imajo kaj smisla za zgradbo hiš ter za njih sodobno opremo. Objekti, ki služijo najraznovrstnejšim namenom, so izčrpno obravnavani; javna poslopja, kakor šole, gledališča, dvorane, hoteli, znanstveni in zdravstveni instituti, cerkve, poleg zasebnih hiš in drugih zanimivih arhitektonskih problemov — reči moramo, da iz »Arhitekture« spoznamo gradbeno delavnost v Jugoslaviji na tako lep način, da ne bo le strokovnjake mikalo hraniti zvezke »Arhitekture«, marveč tudi vsakogar, ki ima veselje do lepega in naprednega.

★

Desetletnici sanatorija na Golniku je posvečena 4—6 številka »Zdravniškega vestnika«. Prispevali so dr. R. Neubauer, Franc Čeplak, dr. Fr. Radšel, dr. Tomaž Furlan, dr. J. Prodan, dr. Pavla Cerne.

Dnevna kronika

Koledar

Sobota, 13. februarja: Katarina Ričijska, devica; Gregorij II., papež; Benigen, mučenec.

Osebne vesti

= **Disciplinsko sodišče pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani.** Pravosodni minister je imenoval v disciplinsko sodišče pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani za leto 1932 sledeče gospode: za predsednika dr. Rogino, preds. višjega dež. sodišča, za podpredsednika podpreds. višjega dež. sodišča, ki še ni imenovan, za drugega podpredsednika sodnika apelacijskega sodišča Iv. Vrančiča, za člane sodnike apelacijskega sodišča Alberta Levičnika, dr. Erika Eberla, za namestnike pa Jožefa Janšo, Antona Lajovica in dr. Aljozija Gradnika.

= **Diplomiral** je včeraj na filozofski fakulteti Aleksandrove univerze iz filozofije in zgodovine južnoslovanske književnosti gospod Alojzij Peterlin-Bátog, učitelj v Kamniku. — Iskreno častitamo!

= **Poročil** se je v Murski Soboti g. Jožko Casar iz Bogojine, uradnik pri elektrotehničnem podjetju Gabršček v Ljubljani, z gdčno Maruško Vogrinčič iz Murske Sobote. Bilo srečno!

Ostale vesti

— **Varujmo domača imena.** Pod tem naslovom je prinesel »Slov.« z dne 10. t. m. št. 33 spisek, v katerem piše g. dopisnik Prevaljčan: »Pri nas se je sploh ohranilo dokaj jezikovnih starin, med temi tudi pridevniška pripona —j, —ja, —je« itd. Naj dodam temu poročilu, da se je ohranilo isto tudi v Beli Krajini. Že v svoji knjižici: Zgodovina adlešičke fare na Belokranjskem, ki je izšla l. 1887., sem omenil na str. 7 tole: »Bolj nenavadni so pridevniki n. pr. bratovljev (bratovlji), sinovljev (sinovlji), bablji; še bolj pa pri osebnih imenih Fabeč, Jožeč, Pereč = Fabetov, Jožetov, Peretov.« Naj dodam še Nandeč, Stankoč = Nandetov, Stankotov. A žena Nandeča je Nandečka, Stankoča Stankočka. — Naj omenil pri tej priliki še, da je prinesel pred nekaj leti »Slov.« spis, v katerem je razlagal belokranjski priimek Bajuk napačno. Kaj je torej belokr. Bajuk? Isto kar slov. Pajek. V Adlešičih pravijo pajku pajok (kar ima tudi Plet. slovar po Miklošiču) in pajuk. P pa se je omehčal v b, kakor n. pr. bljuvati = pljuvati, škebétati = šklepetati i. dr. in tako je nastalo ime bajuk m. pajuk. — Morda tudi ne bo odveč, če navedem tu še tri kočevske priimke, ki so slovenskega izvora. Gliebe = gliva, Lobe = Ljubi (na Bednju pri Adlešičih pravijo loba, lobica za ljuba, ljubica), Wittine = Vidina. Priimek Vidina se nahaja v viniški in preloški župniji. In kaj je vidina? Morda fem. za videc. — J. S.

— **Šentruperško pevsko okrožje** priredi v nedeljo dne 14. febr. ob 3 popoldne v dvorani katol. prosv. društva v Mokronogu koncert z večinoma ljubljanskim programom, h kateremu vljudno vabi vse ljubitelje naše lepe slovenske umetne in narodne pesmi.

— **Razpisane službe.** Banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje šest mest gradbenih tehnikov — banovinskih uradniških pripravnikov IX. položajne skupine pri okrajnih načelstvih v področju dravske banovine. Prosilci za te mesta morajo vložiti prošnje najkasneje do 27. februarja pri banski upravi v Ljubljani.

14. dražba

»Divje kože«

se vrši **21. marca** na velesejmu.

Kože pošljite na naslov »DIVJA KOŽA« Ljubljana, Velesejem.
Najavljeno je mnogo inozemskih kupcev.

— **Vremensko poročilo** ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani po stanju 12. februarja ob 8 zjutraj: Bistrica-Bohinjsko jezero —14, jasno, snega 65 cm, Bled-jezero —15, oblačno, snega 75 centimetrov, Brežice —11, sneži, snega 60 cm, Celje —8, sneži, snega 29 cm, Dravograd-Meža —12, oblačno, snega 40 cm, Jesenice —12, oblačno, snega 48 centimetrov, Kamnik —9, jasno, snega 25 cm, Kranjska gora —15, jasno, snega 60 cm, Kočevje —10, oblačno, snega 30 cm, Kotoriba —10, sneži, snega 20 cm, Ljubljana g. k. —10, snega 36 cm, Ljutomer —8, sneži, veter, snega 19 cm, Maribor g. k. —12, sneži, snega 35 cm, Novo mesto —7, sneži, snega 70 cm, St. Janž na Dolenjskem —10, sneži, snega 40 cm, Tržič —11, oblačno, snega 42 cm, Rakek —11, burja, snega 50 cm. — Lokalni promet je splošno v redu, samo vlak št. 630 je imel 92 minut zamude. Vlak št. 617 je imel zaradi burje in zametov na Krasu 83 minut zamude, brzi vlak je imel 190 minut zamude, večerni brzi vlak za Belgrad št. 5 58 minut, nočni vlak OS 126 minut, SO 164 minut, nočni brzi vlak za Dunaj št. 603 pa 61 minut zamude.

— **Prepovedan inozemski tisk.** Z odlokom ministrstva za notranje zadeve je prepovedano uvažati v našo državo in razširjati v njej časopis »Makedonski pregled«, ki izhaja v Sofiji, dalje molitvenik »Novena« Azaz Kilenknapi Ajtatossag, ki ga je spisal Karol Sentivani v madžarskem jeziku, knjigo »Otto von Habsburg«, ki je izšla na Dunaju izpod peresa pl. Bergmanna in koledar »Hrvatski list i Danica hrvatska« od Ivana Krešiča in je izšel v Newyorku.

— **Razpis.** Prva pehotna podčastniška šola »Kralja Aleksandra I« v Belgradu in četrta pehotna podčastniška šola »Kraljice Marije« v Zagrebu bosta sprejeli letos večje število gojencev. Pogoji za sprejem so razvidni iz »Služb. lista«, št. 4 od letos, ki je interesentom na vpogled pri pristojnem poveljstvu vojnega okrožja in na vseh orožniških postajah. Prošnje je predložiti za prvo navedeno šolo najkasneje do 1. maja, za sprejem v šolo v Zagrebu pa do 20. aprila t. l.

— **Samoumor na blejskem otoku.** V petek zjutraj so našli v mali kapelici pri velikih stopnicah na blejskem otoku mrtvega s prerezanim vratom 24 letnega Rudolfa Goršiča, rodom iz Krškega. Iz pisma, ki so ga našli pri njem, je sklepati, da se je nesrečnežu najbrž omračil um. Izpil je najprej steklenico lizola in v strahu, da bi ne zadostovalo, si je prerezal še vrat in izkrvavel. Truplo je bilo prepeljano na blejsko pokopališče in bo tam po obdukciji pokopano.

— **Drzen vlom v zagrebško trafiko.** V noči od srede na četrtek so neznani tatovi vlomili v trafiko Marije Bivec na Jelačičevem trgu v Zagrebu in odnesli bogat plen. Vlomilci so prišli tik pred polnočjo skozi okno v notranjost trafike. Ko so spravili skupaj svoj plen, so splezali čez dvoriščni zid na streho neke hiše v Gajevi ulici in od tam skočili na cesto. Prebivalce te hiše je prebudil ropot, ki so ga povzročali vlomilci. Ko so videli, za kaj gre, so takoj začeli zasledovati tatove, ki so hitro bežali. Med begom je eden vlomilcev padel. Pri tem mu je padel iz rok zavitek, ki ga je pustil ležati na cesti. V tem zavitku je bilo cigaret za 635 Din. Trafikantinja je oškodovana za 145.000 Din. Tatovi so odnesli: različne vrste tobaka v vrednosti 29.500 Din, cigaret za 28.000 Din, kolkov za 44.000 Din, menič nih vzorcev za 32.000 Din, pisalnega papirja za 5000 Din in 6200 Din v gotovini. Policiji se doslej še ni posrečilo, da bi izsledila vlomilce.

— **Pomorske zveze z inozemstvom.** Paroplovno društvo »Oceania« bo kakor prejšnja leta tudi letos skrbelo za redne paroplovne trgovske proge iz naših pristanišč do pristanišč Sredozemskega morja in Kanarskih otokov. Prva proga je direktna trgovska proga s Sušaka in Šplita ter pogojno iz Dubrovnika in Šibenika do Marseilla, Barcelone, Alicante, Valencije in Alžir. Ladje, ki bodo vozile na tej progi, se bodo tja in nazaj grede po potrebi ustavile tudi v nekaterih francoskih in italijanskih pristaniščih. Druga proga veže naša pristanišča z Malto, Alžirom, Oranom, Casablanco, Tenerifo in Las Palmasom, na povratku pa se bodo ladje te proge ustavile v Trstu in Benetkah. Tretja redna proga je Jadran-Sredozemsko morje-Španija-Maroko.

— **Nemške vzporednice na osjeških ljudskih šolah** so po odredbi ministrstva za prosveto opuščene, ker je obisk premajhen. Vsi trije oddelki na treh osjeških ljudskih šolah štejejo skupno samo 18 učencev.

— **Pri številnih težkočah ženskega spola** povzroči naravna **»Franz-Josef«**-grenčica najboljšo olajšavo. Spričevala klinik za ženske bolezni dokazujejo, da se uporablja zelo milo odvajajoča **»Franz-Josef«**-voda posebno pri porodnicah z izbornim uspehom. **»Franz-Josef«**-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Roparski napad na pravoslavnega duhovnika.** V stanovanje pravoslavnega duhovnika Iliča v Orahovici pri Osjeku so eno zadnjih noči vdrli štirje maskirani roparji. Ko so stopili v sobo, v kateri je bil duhovnik, so potegnili samokrese in zahtevali, naj jim duhovnik izroči ves denar. Ilič se je od strahu onesvestil. Njegova sestra in dekla, ki sta bili v sosednji sobi, sta alarmirali sosede, nakar so roparji zbežali.

— **Brata ubil s sekiro.** V vasi Krmine pri Banja Luki je bil izvršen strašen zločin. Brata Stanko in Dujo Blagojević sta se sprla za mal kos zemlje. Stanko je zakričal: »Ali si ti moj, ali je zemlja moja! Izbirajte« To je večkrat ponovil. Ker mu Dujo ni odgovoril, je Stanko zgrabil za sekiro in z besedami: »Če ne daš, pa umrlič« udaril s sekiro brata po prsih. Dujo se je zgrudil na tla ves krvav. Ker je še kazal znake življenja, ga je Stanko še enkrat udaril po glavi in ga na mestu usmrtil. Stanka so orožniki zaprli.

— **Knjiga o lepem vedenju,** spisal Urbanus. Tretja zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja. Ljubljana 1932, 388 strani. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Elegantno vezana 64 Din, broš. 50 Din. — Od prejšnjih izdaj se nova razlikuje predvsem v tem, da uvodoma ne prinaša onih navodil lepega vedenja, ki pomenijo najelementarnejša načela omike in olike, katera so danes po delu cerkve, šole in prosvetnih društev ter naravnega kulturnega napredka prešla že v meso in kri. Nova izdaja je prilagodena do podrobnosti novim razmeram našega duhovnega in materialnega življenja. Posveča veliko skrb obveznostim, ki jih ima dandanašnji meščanski človek do nove družbe; novo je pravilo pismenega občevanja. O knjigi govorimo še obširnejše.

Kranj

Danes ob pol 9 zvečer uprizori Ljudski oder iz Ljubljane Maks Halbejevo dramo »Reka«. Drama je vseskozi skrajno napeta; izbruhi čustev in zatajevanih strasti razkrivajo globine značajev, ki nastopajo. Zlasti učinkujejo ostra nasprotja, ki privedejo do katastrofe. Vzporedno z družinsko žalogro se kakor simbolično odigrava rešitev na reki Visli. Igra je napisana v živem tempu ter se odlikuje po dinamičnosti vsega dejanja. Zanimanje za to uprizoritev je veliko, zato opozarjamo vse, da si vstopnice preskrbe že v predprodaji. Igra se v celoti ponovi jutri ob 3 pop. v Smartinskem domu, na kar posebno okoličane opozarjamo.

Novo mesto

Nestroyeva »Utopljenca« na odru Prosv. doma. V Prosvetnem domu smo po večjem številu lepih in zelo obiskanih skioptičnih predavanj, preteklo nedeljo, dne 7. t. m., videli Nestroyjevo veseloigro »Utopljenca«. Pisatelj je porabil za komični zapletljaj motiv, ki je kaj vsakdanji in pogost, pri njem vendarle na poseben način obdelan: da se namreč zaradi ničvredne ženske dva tekmeca spopadeta. Enemu gre zares, drugemu za pustolovsko šalo. Pri ruvanju se z balkona prevrneta oba v vodo ter drug za drugega utoneta, v resnici se pa oba rešita. Zatečeta se v strahu pred orožniki h kmetu Buči, ki s svojo nečakinjo Katrico rešuje sitno zadevo. Ni pa igra brez jedra. Prav očitno se kaže v njej »zvesto« prijateljstvo in »nesebična« ljubezen na eni strani, na drugi pa resnična, lepa, zmagovita ljubezen. Režiral je g. Stanko Potokar in postavil prav zanimive tipe na oder. Igranje je bilo po njegovi zamisli enotno ubrano in tempo zelo dober. Gledalcem je seveda najbolj ugajal Buča, ki ga je imenitno odigral g. prof. ing. Absec. Štefana si je pridržal režiser sam ter ga igral prijetno, zlasti je ugajal poleg lepe igre njegov glas. Tri »prijatelje« so podali prav posrečeno gg. Misjak, Pelko in Saul. Le letanje za Katrico v zadnjem dejanju je bilo malce pretirano. Smola (g. Cigler) je bil tudi prav dober. Zlasti v igri z Bučo je bil zelo komičen. Ženski vlogi sta imeli gdč. Deša Pickova — Vodetovo, gdč. Kosova pa Katrico. Obema sta se vlogi lepo prilegali in sta občinstvu ugajali. Veseloigra je še vedno najdražja večini novomeškega občinstva, ki hoče veselja in smeha. Tokrat je popolnoma prišlo na svoj račun. Dvorana, ki je bila v nedeljo in na pustni torek, ko so predstavo ponovili, skoro polna, se je tresla od smeha. Režiser in igralci so bili za svoj trud s priznanjem bogato nagrajeni. Predstave v Prosv. domu so pač vredne obiska in priznanja.

Jesenice

Prejeli smo: Sklicujoč se na tiskovni zakon se pozivate, da v smislu istega priobčite na istem mestu in z istimi črkami, netočno poročilo, ki ste ga priobčili v št. 27. z dne 3. februarja 1932, pod naslovom Jesenice, volitve obratnih zaupnikov itd. in sicer: 1. Ni res, da je dobila lista I. 910 glasov. 2. Res pa je, da je dobila lista I. 967 glasov. — Za: Savez Metalskih Radnika Jugoslavije podružnica Jesenice — podpis nečitljiv.

Štefan Falež - obsojen na smrt

Žalosten konec „obmejnega strahu“

Z nestrpnostjo je pričakovala zlasti širša okolica Maribora razprave proti Štefanu Faležu, ki se je vršila danes dopoldne pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Falež si je s svojimi zločini, zlasti pa z bestijalnim roparskim umorom na Gačniku pri Jarenini stekel med prebivalstvom »sloves« zločinca velikega formata in vse se je oddahnilo, ko je končno padel v roke pravici. Oseba zločinca dovolj osvetljuje vrsta njegovih zlodel, ki jih navaja obširna obtožnica. Zagovarjati se je moral radi 14 zločinov in sicer so to: štiri tatvine, tri vlomne tatvine, šest posilstev in roparskih napadov in zaključek njegove zločinske karijere — roparski umor. O vseh teh zločinih smo že obširneje pisali. Iz njih in iz številnih predkazni je razvidno, da je postal Falež že v svojih zgodnjih letih zločinec, nevaren za javno varnost in družabni mir. V svojem zločinskem nagonu je izvršil en zločin za drugim iz najnižjih nagibov. Kazni niso imele nobenega vpliva nanj, temveč je, kakor da se ni nič zgodilo, nadaljeval svoja kaznjiva dejanja, se ni nikoli zbal posledic ter se jih tudi nikdar ni kesal. Ko bi ne bil padel radi lastne nerodnosti v roke pravice, kdo ve, kake zločine bi še bil izvršil. Tako pa je bila zaključena njegova zločinska življenjska pot z naravnost grozovitim

roparskim umorom v Gačniku,

ki je svoječasno sila razburil obmejno prebivalstvo. Zločin je bil izvršen v noči na 28. avgust nad posestnico Julijano Heričevo v Gačniku pri Jarenini. Storilec je vlomil pri zadnjih vratih v njeno hišo, usmrtil Heričevo med temi vrati in nato zavlekel truplo kakih 50 m vstran od hiše v sadonosnik. Zatem je prebrskal celo notranjost hiše, ker je

Predsednik senata dr. Tombak.

iskal denar, si odrezal končno kos svinjetine, ki je bila v loncu z zaseko ter izginil v temi. Umor so opazili drugo jutro že na vse zgodaj kosci. Takoj se je pričela preiskava, ki je prvotno krenila na napačno stran. Zaprlo so namreč zakonca Bohman, ki sta pa dosledno zatrjevala svojo nedolžnost, dasi je naletel sum na mnoge okrepitve v indicijah, ki so govorile proti aretiranima. K sreči pa je bila pritegnjena k preiskavi mariborska policija, ki je poslala na lice mesta daktiloskopa. Ta je našel dobro porabno sled zločinčevega prstnega odtisa na predalu omare v sobi usmrčene, katero je morilec odpiral, ko je iskal denar. Na podlagi tega odtisa so ugotovili, da je izvršil zločin Štefan Falež, ki je bil radi številnih zlodel že zabeležen v kroniki mariborske policije; ker je že pred leti izvršil vlomno tatvino v isto hišo, je bila njegova krivda tem bolj očividna, saj so mu bile tako razmere pri Heričevi dobro znane. Babmana sta bila nato izpuščena na svobodo, za Faležem pa se je pričelo mrzlično zasledovanje, kateremu se je odtegnil z naglim begom čez mejo v Avstrijo. Ko so mu pa tudi tam postala tla prevroča, jo je pobrisal zopet v naše kraje, kjer je bil 23. septembra aretiran od orožnikov v Zavrču. Trenutno sicer orožniki še niso vedeli, kakega roparja imajo v pesteh, spoznal ga je pa poveljnik orožniške postaje v Pragerskem. Falež je nato na sodišču priznal vse svoje zločine po vrsti. O roparskem umoru Julijane Heričeve v Gačniku je izpovedal naslednje podrobnosti: Sklenil je prvotno izvršiti vlom v hišo Heričeve, ker je vedel, da mora biti precej petična ženska. Imel pa

Državni pravdnik dr. Zorjan.

je pri tem namen tudi s silo odstraniti vsako oviro, ki bi ga motila pri njegovem poslu in radi tega se je oborožil s težkim železnim teležnikom, katerega je našel pri hlevu. Ko je pričel zadnja vrata na hiši odpirati, se je gospodinja prebudila ter stopila iz hiše s sekiro v rokah. V tem trenutku jo je udaril s teležnikom z vso silo po glavi, da se je zvrnila kakor posekana po tleh. Na tleh ležečo je še parkrat udaril po temenu. Nato je truplo zavlekel v sadonosnik in ga vrgel v grabo. Nato je prebrskal celo notranjost hiše vse omare in postelje, toda pričakovanega zaklada ni našel. Zadovoljiti se je moral samo z okoli 180 Din gotovine, staro moško suknjo in kosom mesa. Potem se je podal v beg ter se zakril v Avstriji, kjer so bile tamošnje oblasti že obveščene o zločinu ter bi ga orožniki v neki obmejni vasi kmalu aretirali ravno v trenutku, ko se je bril. Z napol obritim obrazom je moral bežati in pričelo se je zanj mučno življenje, ko se je moral skrivati, kakor zver pred lovci. Ko je bil zajet, ni pokazal nobenega strahu pred usodo, ki ga čaka. Čisto mirno je priznal vse zločine in z nasmeškom pripovedoval podrobnosti o krvavem dejanju v Gačniku. Tudi v ječi v preiskovalnem zaporu ga vest nikakor ni mučila. Udal se je v svojo usodo ter se je nekoč celo izrazil, da so bili njegovi zločini samo igra z usodo. Nekateri zaigrajo na igralnicah vse svoje premoženje, on pa je zaigral s svojimi zločini življenje...

Današnja razprava

Za današnjo razpravo je vladalo izredno zanimanje ter je bila velika razpravna dvorana v prvem nadstropju čisto nabita občinstva, posebno okoličanov. Sodni dvor so tvorili predsednik senata dr. Tombak, prisedniki dr. Lenart, Kolšek, Zemljič in dr. Čemer; obtožbo je zastopal državni pravdnik dr. Zorjan, obtoženca pa je zagovarjal odvetnik dr. Stajnko.

Falež joče.

Razprava se je pričela točno ob 9 dopoldne. Obtoženi Falež je stopil v dvorano v spremstvu paznika, dokaj čedno oblečen, toda bledega obraza in ves plašen. Na prvi pogled ne izdaja zakrknjenega zločinca, kakor ga predstavljajo njegova dela. Prečitanje obširne obtožnice, katero je prebral državni pravdnik in katera navaja podrobno njegova zlodela, ga je čisto strlo, da je ob koncu nenadoma izbruhnil v jok ter se komaj znašel, ko ga je poklical predsednik, naj pripoveduje še enkrat potek svojega žalostnega življenja.

Faleževa življenjska povest

je po njegovem pripovedovanju, prekinjenem čestoma z jokom in ihtenjem, pokazala žalostno sliko izgubljenega človeka, ki morda v svojem bistvu ni rojen za zločinca. Skrajno je delamržen in nikjer ni mogel vztrajati pri daljšem delu. Kot glavni vzrok vsega zla bi bilo po njegovem pripovedovanju iskati v vojaškem begunstvu. Odslužil je vojake že v Avstriji in nato še eno leto v naši državi. Ko so ga hoteli po prestani daljši ječi, v katero je bil obsojen radi tatvin in ropa, zopet vtakniti v vojaško suknjo, je pobegnil in radi tega ni mogel dobiti delavske knjižice in brez te ni bilo tudi dela. Pri zaslišavanju priznava nekatere slučaje povsem odkrito, druge pa trdovratno taji ter se izgovarja, da so ga orožniki pri prvem zaslišavanju na licu zločina k priznanju prisilili. Pri zločinih, katere je priznal, se spušča v podrobnosti ter se točno spominja vseh okolščin, ki so ga navedle, da je kradel ali ropal. Glavni motiv vsega tega je bilo pa pomanjkanje in obup, dela ni dobil nikjer, toda jesti je moral.

Kako je izvršil umor Heričeve

v Gačniku, je orisal v vseh podrobnostih ter navedel pri tem nekatere nove momente, ki se razlikujejo od njegovih prvotnih izpovedb. K Heričevi ga je zopet privedel gald. Ko se je skušal prebiti čez mejo, je v Pesnici prišel zvečer lačen k neki hiši, da bi zaprosil jesti, toda prepodili so ga hudi psi. Takrat se je spomnil, da je v bližini Julijana Heričeva, pri kateri so mu bile razmere dobro znane še od časa, ko je vlomil pri pokojni sestri ubite Julijane. Vedel je, da je starka gluha ter izmučena spi po težkem poljskem delu, zato je upal, da ga ne bo čula. Okrog 10 zvečer je prišel do njene hiše. Zadnja vrata, ki vodijo v klet, so

Morilec Falež.

bila samo priprta ter so se takoj udala pritisku železnega teležnika, katerega je pobral pri hlevu, da bi z njim odprl vrata. Ker je slišal prej pod oknom, da starka trdno spi v predaji sobi, se je potihoma splazil po štirih skozi ta vrata, od tu je prišel v kuhinjo ter naprej v vežo, kjer je začutil ob steni majhna vratca. Segel je skozi ter našel lonec z zaseko, iz katere si je odrezal kos svinjine. Nato se je splazil naprej v sobo, poleg katere je v sosednji spala Heričeva. Tihoma je odprl predale na omari, pa ni bilo ničesar. Več sreče je imel pri postelji, kjer običavajo kmetje hraniti denar. Pod vzglavnikom je našel kuverto, v kateri so se čutili bankovci. Spravil je v žep najdeno kuverto ter segel po drugi omari, ki je bila zaklenjena. Ko je poskušal odpreti predal, je zaružilo in radi tega se je Heričeva prebudila. Vsa v strahu se je stisnil v kot, kjer je visela suknja, katero si je prisvojil in jo oblekel. Nato se je prihulil ter čakal, da se bo kje v hiši kaj zganilo, hotel je pobegniti skozi okno, pa ni bilo mogoče. Ker pa je bilo vse tiho, se je ojunačil ter stopil skozi vratca, za katerimi pa ga je že čakala Heričeva s sekiro v roki. Ko se je pojavil pri vratih, je zamahnila, toda zadela ga je samo s toporiščem čez ramena. V temi je udaril dvakrat proti napadalcu s teležnikom, ne vedoč koga ima pred seboj. Ko je skušal nato planiti skozi vežna vrata na prosto, je zopet zagledal sklonjeno postavo s sekiro, ki je zaklicala: »Peter, tukaj je.« Takrat je zamahnil z vso močjo proti tej postavi, ne vedoč, da je to Heričeva. Ko se je osvestil, je ležala žrtev na tleh, še živa ter klicala na pomoč. Hotel ji je pomagati, kakor sam zatrjuje, stopil je v vežo po vodo, pa je ni našel. Nato jo je zavlekel nekaj korakov proč od hiše, potem pa ga je obšel strah ter je pobegnil.

Zaslišavanje prič,

ki so bile pozvane v dvorano po Faleževi izpovedi, je bilo dolgotrajno ter je v celoti potrdilo vse, kar je očitala zločincu obtožnica. Trajalo je vse dopoldne ter so bile zaslišane celo priče iz Avstrije, katere je Falež napadel za časa svojega skrivanja okrog Gradca. Deloma se je zaslišavanje vršilo tajno, ko se je razpravljalo o zločinstvih posilstva.

Smrtna obsodba

Zaslišavanje prič je trajalo do 13, nakar je bila dopoldanska razprava prekinjena. Popoldne se je pričela razprava ob pol 15 z govorom državnega pravdnika in zagovornika, nakar so se umaknili sodniki k tričetrturnemu posvetovanju.

Sodba je bila izrečena ob 18 ter se je glasila na **smrt na vešalih.** Faleža je smrtna sodba vidno potrla, a kmalu se je zavedel ter izjavil, da je ne sprejme.

Pot jezuitskega znanstvenika na Alasko

P. Bernard J. Hubbard S. J., ravnatelj geološkega oddelka na univerzi sv. Klare v Kaliforniji, je preteklo zimo odšel na Alasko, da bi filmal slike iz življenja misijonarjev v teh arktičnih krajih. Da bi naredil res resničen film, je porabil edino možno sredstvo: storil je to, kar delajo misijonarji. Sam je pripovedoval dogodke s svoje poti v predavanju, ki ga je na dan vseh svetih imel na radijski postaji oo. Pavlistov v Newyorku.

Priprave

P. Hubbard je odšel iz Newyorka decembra 1930. Prepotovati je moral 6500 km v aeroplanu in 2500 km v pasjih saneh, povrh

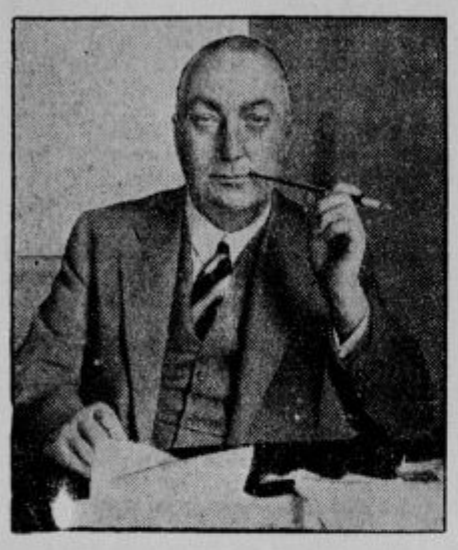

Edgar Wallace, angleški pisatelj kriminalnih romanov, je umrl v Kaliforniji.

pa še dobrih 550 km peš s 50 kg težkim bremenom na hrbtu, da je dospel do velikega alaškega vulkana Aniakchoka, ko je še deloval po izbruhu v preteklem letu.

»Č. p. McElmeel, ki je bil nekdaj moj tovariš na univerzi sv. Klare, sedaj pa je misijonar med Indijanci v Nulatu na Alaski, mi je preskrbel sani in 13 psov za vprego in mi je prišel nad 650 km daleč nasproti, prav do Nenane. Bil sem v zalivu Sewardu, kjer se ustavijo veliki parniki in kjer se začne alaška železnica, in sem pričakoval poziva p. McElmeela, da odrinem na pot. Končno pride nekega večera pričakovani telegram, ki pa ni bil prav nič bodrilen: Pričakujem vas s sanmi in pasjo vprego v Nenani. Vaša pot bo strašna. Na Yukonu danes zjutraj 60° pod ničlo. Mc Elmeel.

Pot je bila res strašna. Zime v Alaski še nisem prej poskusil, bil pa sem tam poleti, ko sem raziskoval ledenike in vulkane. Pse sem porabljal takrat samo za prenašanje prtljage, nisem pa imel pojma, kako naj ravnam z njimi, ko so vpreženi v sani. Zato pa je bil pater Mc Elmeel izkušen mož in me je o uporabi pasje vprege popolnoma poučil, ko me je spremljal do Nulata.

Nulato je vas, ki leži na severnem bregu Yukona okoli 160 km od Nortonske ožine v Beringovem morju. Ima kakih 250 prebivalcev in je že pol stoletja eden najvažnejših jezuitskih misijonov na Alaski. Tam sem našel p. Prangea S. J., ki mi je bil znan že z univerze v Innsbrucku. Pri njem sem ostal dva tedna, da sem dovršil zadnje priprave.

V saneh na snegu

Nato sem odpotoval ob Yukonovem teku čisto sam v smeri proti Beringovemu morju. Pri indijanski vasi Kaltaku pa se reka v velikem loku obrne proti jugu, zato sem se od nje ločil in šel naprej v smeri proti Unalakleetu, da bi od tam preko zamrznjenega Nortonskega zaliva dospel k sv. Mihaelu, drugemu jezuitskemu misijonskemu središču. Hribovita in gozdnata pokrajina okoli Kaltaka je vedno nevarna. Povrh pa je kot nalašč vso noč pred mojim prihodom snežilo. Toda če je zima neugodna za polet aeroplanov preko Alaske, se vsi strinjajo v tem, da dobrega potnika ne zadrži nobeno vreme, naj bo še tako ostro. 30° pod ničlo... idealna temperatura! Sneg tvori trdno skorjo, psi so živahni in tudi potnika je očarala izredna lepota arktičnih noči. Sedaj je čas najlepših prizorov, veličastnega severnega sija; kadar s premrlimi ustnicami zažvižgam, da poženem pse in mi odgovore s hrupnim tekom po škripajočem snegu, čutim neizrekljivo poezijo ob pogledu na fantastične barve teh skrivnostnih nebnih obokov.

Ko pa vprega pride do kaltaškega prehoda, postane pot res težavna, ker je bilo 40 cm debelo novega snega, ki ga je bilo otajalo gorko vreme, 5° nad ničlo. Zaradi težkega bremena so se sani globoko vdirale v sneg in tudi ubogi psi so se komaj premikali: neprestano se je bilo treba ustavljati. Potem se je še sneg prijel psom za noge, da jim je drselo. Treba je bilo še dvakrat bolj paziti: vsem psom sem odstranil z nog kepe zledenelega snega, kar je zahtevalo mnogo truda in previdnosti. Pohvalim se lahko, da nisem izgubil niti enega psa in da sem z vsemi srečno prišel do cilja. Stari misijonarji so tako pot poskusili tolikokrat, zato sem sam moral storiti isto, ker sem hotel posneti slike iz njihovega življenja.

Toda sneg na kaltaškem prehodu je postajal vedno neugodnejši. Psi so omagali in niso mogli več naprej. Če sem hotel dalje, mi ni kazalo drugega, kot da si navežem krplje. Res sem jih navezal in se postavil na čelo malega spremstva in tlačil sneg ter tako delal pot, da so po njej mogli tudi psi. Tako sem šel naprej kakih 15 km. Tedaj se je začelo vedno bolj mračiti. Do najbližjega zavetišča nisem več mogel. Pripraviti sem se moral, da prebijem noč na prostem.

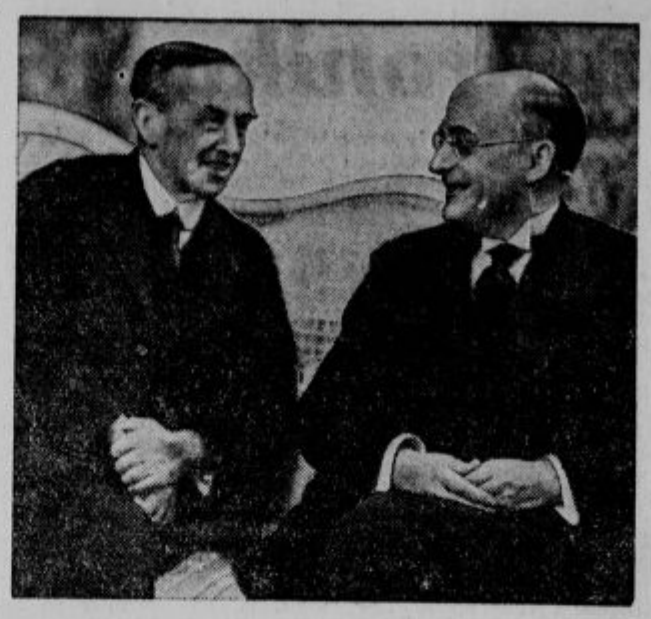

Martin u Zagreb — Martin iz Zagreba... Levo: Predsednik nemške vlade Brüning v Ženevi v razgovoru s predsednikom mednarodne razorožitvene konference Hendersonom, voditeljem angleške delavske stranke; desno: Brüningov sprejem v Berlinu.

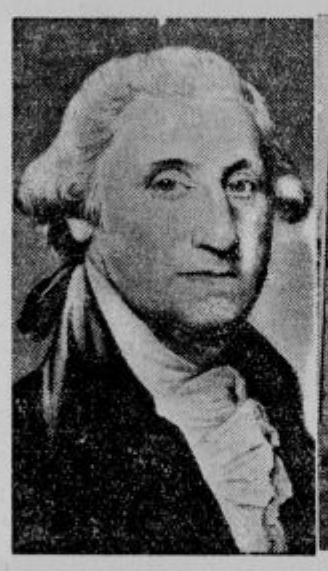

200 letnica rojstva Washingtona. 22. februarja bodo slavili 200 letnico rojstva Washingtona, prvega predsednika Združenih ameriških držav. Dasiravno rojen Anglež je nastopil proti londonski vladi in stopil na čelo gibanja za osamosvojitev Amerike. V začetku se je njegova borba proti mogočni Angliji zdela smešno predrzna — danes je vzgled vsem narodom, ponižanim in razžaljenim... Na sliki: Washington in njegova rojstna hiša.

Ponoči na snegu

Izpregel sem pse, pohodil sneg in pripravil za vsakega majhen prostor pod drevjem in jih namestil. To mi je vzelo kaki dve uri. Zakaj hotel sem dobro poskrbeti za zveste živali; zdelo se mi je kot da bi razumele mojo skrb zanje. Ko sem jih jemal v roke, da bi jih nesel na pripravljeno mesto, pa se je njih mrzli gobec dotaknil mojega lica, se mi je zdelo, da me hvaležno poljubljajo. Potem je bilo treba še hrane: psom sem razdelil nekaj kosov lososovega mesa; tudi sam sem pojedel nekaj lososovega mesa in nekaj drugih stvari, ki so mi jih dobre sestre sv. Ane spravile na dno moje potne torbe; k sreči sem dobil v svoji termo-steklenici še nekaj kapljic čaja. Potem vzamem svojo kožuhovinasto vrečo, jo raztegnem po snegu, zlezem vanjo kolikor moči globoko, potem potegnem njene okraje čez glavo, jih s sapo, ki na koži zmrzne, strdim in pustim le majhno luknjico, da more skozi njo zrak, ne pa gorkota.

Ustreljeni japonski minister Inosuka Inouje. V Tokiju je pred par dnevi neznani atentator ustrelil bivšega finančnega ministra Inouje menda iz političnih vzrokov.

Nebo se je ponoči zjasnilo, sneg je zamrznil in ob zori sem lahko nadaljeval svojo pot. Vpregel sem pse, počil z bičem, in v manj kot v pol uri sem bil v zavetišču, ki do njega prejšnji večer v nočni temi nisem mogel. Medtem, ko so psi počivali, sem naredil ogenj, pripravil prenosni oltar, in opravil sv. daritev v veliki snežni puščavi. Povedati moram, da sem vso svojo pot, ki je trajala od januarja do srede aprila, vsak dan imel srečo da sem lahko zmolil brevir in daroval sv. mašo.

Med Eskimi

Pri Unalakleetu, na bregu Nortonskega zaliva, se pot cepi v dve smeri; ena vodi na sever proti Nomeu, druga pa se spušča proti Sv. Mihaelu: jaz moram k Sv. Mihaelu. Ivan Sipri, eskimski katehist p. Lonneuxa, S. J., misijonarja pri Sv. Mihaelu, je prinesel pošto v Unalakleet; potovala bova skupaj. Mož mi bo dragocen vodnik na nevarnem ledu Beringovega morja do otoka Sv. Mihaela.

V notranjosti je bil suh mraz, sneg je bil kot droben prah. Proti mrazu so zadostovali habit, čevlji iz jelenje kože ter eskimski plašč. Tukaj pa bi v vlažnem morskem mrazu in neprijetnem snegu gotovo zmrznil, če ne bi oblekel čez svojo volneno obleko hlač in čevljev iz tjulnove in plašča iz karibujeve kože. K sreči je bilo vreme lepo ves čas najinega potovanja.

Velika noč v eskimski vasi

Veliko noč sem obhajal v Akuluraku, v čisto eskimski deželi. Nekateri moderni raziskovalci, ki jim je več na tem, da se ljudje čudijo, kot da bi zvedeli resnico, pravijo, da so Eskimi sirovi in propali in da pri njih ni najti sledu srčne omike. Gotovo je dobiti tudi med njimi — kot povsod, tudi v najbolj modernih velikih mestih — nemoralnih, slabih in propalih ljudi. Reči pa moram, da so bili vsi Eskimi, ki sem jih na svoji dolgi poti to zimo srečal, mirni in vljudni, da vsi žive zelo visoko moralno in versko življenje; lahko rečem, boljše in lepše življenje, kot pa sem ga našel drugod na svojih potovanjih. Iz notranjosti svojih širnih step so prišle v Akulurak na saneh kar cele eskimske družine, da so se mogle udeležiti obredov velikega tedna. Sicer so že misijonarji šli v vse vasi, da bi vsi lahko opravili svoje velikonočne dolžnosti, vendar se je tem Eskimom zdelo vredno truda, oditi na pet do šest dni dolgo pot, da so spet lahko prejeli sv. obhajilo na velikonočni dan. Tu je vera živa kot med kristjani prvih stoletij.

Bolezen

Pot, ki me je pripeljala iz Akuluraka spet k Yukonu in ob njem k Sv. Križu, me tlači kot mora, ki se je bojim spominjati. Strašna nalezljiva influenca je opustošila to pokrajino, ki je popolnoma ločena od ostale Alaske. Hodil sem skozi vasi mrtvih in umirajočih. Kar sem mogel, sem storil za bolne, dokler nisem zbolel tudi sam. Med domačini si nisem mogel najti vodnika. Bežati sem moral sam. Kot da so mi dobri psi tedaj hoteli povrniti mojo skrb zanje na dolgi in težavni poti, so me kljub pomladnemu tajanju v štirih dneh pripeljali do cilja. Dnevno so naredili nekaj nad 80 km. Svojim očem nisem mogel verjeti, ko sem na obzorju zapazil Sv. Križ, najlepši misijon v Alaski. V hipnem veselju se nisem mogel vzdržati, da ne bi pogladil vsakega psa posebej, da bi jim tako povedal, da so na tajajočem se snegu zmagali v res pravem teku na življenje in smrt. Naše potovanje je trajalo tri mesece; naj bi bilo še tri dni... pa bi ga ne mogli skončati.« (Fides).

Delovanje društva „Italia redenta“

Trst, 11. februarja. ž. Italijansko propagandno društvo »Italia redenta«, ki razvija živo akcijo za italijanizacijo Julijske krajine in južne Tirolske, je objavila poročilo o svojem delu v preteklem letu, iz katerega se vidi, da je v njenih zavetiščih 11.440 otrok. Teh zavetišč je 234 in se delijo takole: na Julijsko pokrajino jih odpade 9, na Udine 9 s 332 gojenci, v Gorici 48 z 234 gojenci, v Trstu 22 z 996 gojenci in v Istri 50 zavetišč z 2000 gojenci. V reški pokrajini pa se nahaja 19 takih zavetišč s 735 gojenci. Društvo »Italia redenta« finansira italijanska vlada. V preteklem letu je dal predsednik Mussolini 1,300.000 lir, finančno ministrstvo 900.000 lir, prosvetno ministrstvo 713.000 lir, notranje ministrstvo 45.000 lir in ministrstvo za promet 20.000 lir. Skupno je znašala podpora 1,199.258 lir. Predsednica društva je vojvodinja od Aoste.

»Zakaj pravimo človeku, ki ga obsodijo — ubogi grešnik?«

»Ker se zelo redko zgodi, da bi bil obsojen kak bogati grešnik.«

Fotoamaterji! Povečave
od Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni napravi
fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

Dunajčanka Frici Burger, ki ima največ nade za prvenstvo v drsanju na svetovni olimpijadi zimskega športa v Lake Placide.

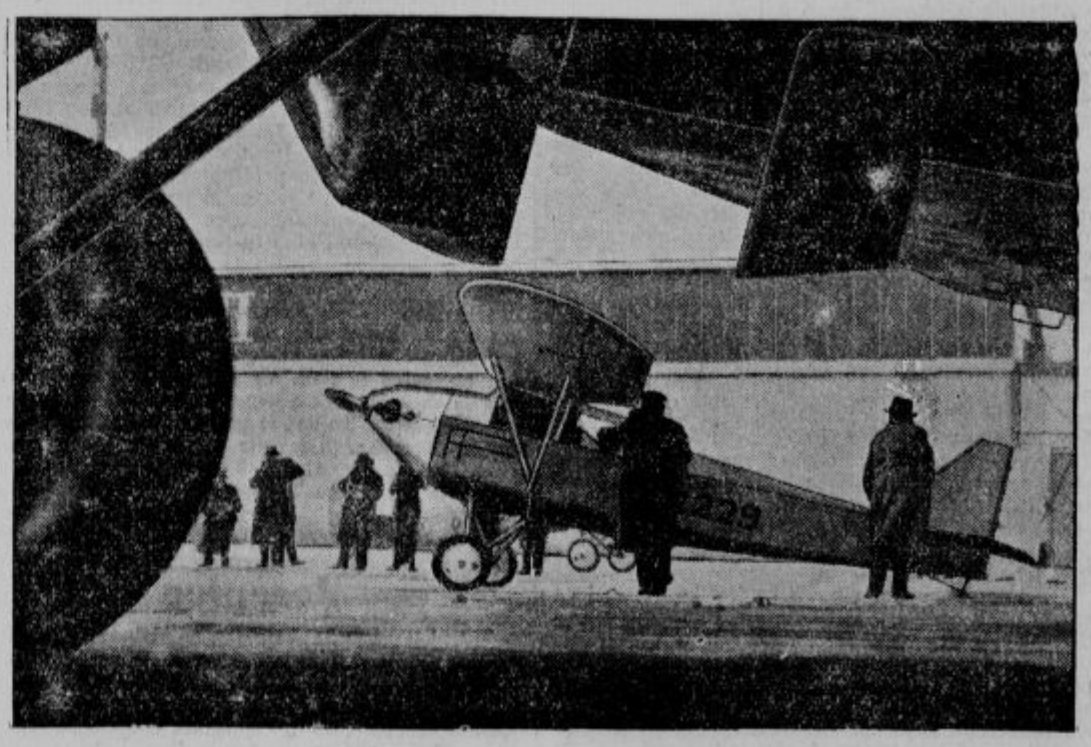

Letalo za 30.000 dinarjev. Nemške tvornice so pričele izdelovati mala letala za dve osebi, ki dosežejo hitrost 125—130 kilometrov na uro. Pojava teh letal je vzbudila veliko pozornost med ljudmi, ki imajo toliko sredstev, da si lahko privoščijo take vožnje.

Tudi podpredsednik KEZ aretiran

Maribor, 12. februarja.

Nad 200 prijav strank, ki se čutijo oškodovane, je prejelo doslej mariborsko sodišče v zadevi Kmetijske eksportne zadruge. Danes sta prispela iz Ljubljane zavarovalna strokovnjaka ravnatelj Zvonko Žolger in dr. Lajovic ter sta pričela z revizijo knjig. Tudi je bil danes pridržan v sodnem zaporu podpredsednik zadruge Jakob Kronvogel iz Pobrežja.

Zaključek štepanjske drame

Ljubljana, 12. februarja.

Pred sodnike malega senata je danes ob 11.30 stopil 27 letni, prav dostojno opravljen Josip Jančar, doma iz Gaberja pri Trebeljevem, po poklicu strojni mazač v mesini elektrarni. Njegova simpatična zunanjost kaže, da ni hudoben človek, marveč soliden, marljiv in trezen mož, ki poseduje v Štepanji vasi hišico, vredno okoli 70.000 Din. Državni tožilec je proti njemu dvignil težko obtožbo zaradi zločinstva zoper življenje in telo po § 178, t. II k. z. ali po starem zaradi uboja.

Bilo je lani julija. Štepanjski gasilci so priredili veselico pri Briclju na Planirju. Veselica je mirno končala, toda okoli pol 2 zjutraj so se zunaj gostilne pri mostu čez Gruberjev prekop med fanti razvili prepiri in pretepi. Nastala je pravcata bitka. Obtoženi Josip Jančar in njegov spremljevalec sta bila nepričakovano napadena od dveh, ki sta na nju navalila z nožem in kamni. Josip Jančar je v skrajni nevarnosti potegnil revolver, ustrelil prvič v zrak, a nato proti napadalcu, ki je bil zadet v želodec. Obstreljeni je bil France Škraba, hlapec pri posestniku Janezu Valentinčiču. Prepeljan v bolnišnico je Škraba umrl, ker je bila poškodba smrtnonevarna.

»Jaz sem bil v nedeljo 12. julija,« se je zagovarjal obtoženi Jože, »v službi do polnoči. Potem sem prišel v Briciljevo gostilno, kjer sem večerjal. Okoli pol 2 sem se hotel vrniti domov. Na cesti kakih 12 korakov od ograje sem bil napaden od dveh oseb. Udarjen sem bil v glavo. Zaklical sem njima: »Pustita me! Bom streljal!« Odgovor je bil: »Kaj boš streljal, hudiča!« Udrihala sta še bolj. V silobranu je prijel za revolver in streljal. S težavo pa se je rešil v gostilno nazaj, ker je za njim tekel Škrabov tovariš. Bil je popolnoma trezen.

Obtoženčev spremljevalec Franco Bokavšek je opisal, kako se je napad izvršil in pristavil: »Sam sem se ustrašil. Bila je tema. Nikamor ni mogel. Posebno divji je bil večji napadalec.« Glavna razbremenilna priča Rudolf Avbelj, ki je od bližine opazoval dogodek, je natanko pojasnil vse faze napada. Videl je, da je imel ustreljeni Škraba v rokah nož in da je prvi navalil nanj. Ustreljeni je kričal: »Le po njem!« Ostale priče Leopold Vrbinc, Antonija Abačič, Anton Valentinčič in Ivan Bricelj so izpovedali razne, manj bistvene okolnosti. Iz spisov izhaja, da je bil ustreljeni Škraba izredno močan, pravi hrust in visok 182 cm.

Obtoženi Jančar oproščen

Državni tožilec je predlagal obsodbo v smislu obtožbe, branitelj pa je poudarjal, da je obtoženec ravnal v opravičenem silobranu. Senat je Josipa Jančarja popolnoma oprostil. Razpravi je prisostvovalo več Štepanjcev. Mali senat so tvorili gg.: Anton Mladič kot predsednik, a kot sosednika Ivan Kralj in Jakob Jerman. Državni tožilec dr. Fellacher je prijavil revizijo proti sodbi.

Celje

Podzvezna Slalom tekma. Kakor smo že javili, se vrši v nedeljo 14. t. m. na Celjski koči prva podsavezna Slalom tekma. Snežne razmere so sedaj po zadnjem snegu na Celjski koči naravnost idealne. Na trdi opdlagi leži dobrih 40 cm novega snega. Izgledi za nedeljsko tekmo so naravnost sijajni. Predpriprave so v polnem teku. Prijavilo se je mnogo smučarjev iz Maribora, Šoštanja, Celja in še drugih krajev.

Umrl je včeraj, v petek 12. t. m. zjutraj doma na očetovem stanovanju v Ipavčevi ulici 10 Kolenc Franc, sin državnega pekarskega mojstra.

Nogometna tekma v korist brezposelnim. — Pred nekaj dnevi smo poročali, da priredi Medklubski odbor LNP v nedeljo 14. t. m. dve nogometni tekmi v korist brezposelnim. V zvezi s tem poročilom nas je naprosil MO za objavo, da se je tekma morala preložiti na kasnejši čas, čim bodo razmere na zelenem polju bolj ugodne. Kdaj se bo prireditev vršila, o tem bomo še pravočasno poročali.

Slovenske gorice

Sv. Rupert v Slov. goricah. Pokopali smo Katarino Kramberger, bivšo veleposestnico v Gočovi. Bila je najstarejša žena daleč naokrog; saj je dosegla visoko in častitljivo starost 95 let. Bila je vzor slovenske matere in žene, vseskozi članica tretjega reda, katerega zastava jo je spremljala na njeni poslednji poti. Žalni sprevod so vodili štirje duhovniki, za rakvijo je stopala množica sorodnikov in znancev blage pokojnice. Njeno srce je bilo usmiljeno in veveži so imeli v njej blago podpornico in dobrotnico. Ob njenem grobu žalujeta zlesti sin Franc, vzoren veleposestnik v Gočovi, ter hčerka, ki jo je oskrbovala v dolgi bolezni. Blago in plemenito pokojnico ohranimo v trajnem spominu; žalujočim naše globoko sožalje.

Sv. Benedikt. Vse naokoli veliki zameti, da ne moremo skoraj nikamor. Vprašujemo se v teh težkih časih, kako bo letos z našim bornim življenjem. Ali bo kmalu boljši ..? — »Slovenca« in sicer sobotnega z nedeljskima prilogama prodajajo tudi v naši fari. Segajte po katoliškem dnevniku, ki prinaša razne zanimivosti iz domovine in tujine. Cena 2 dinarja.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 13. februarja: VZROK. Red B.

Nedelja, 14. februarja ob 15: JURČEK. Izven. Znižane cene. Mladinska predstava. - Ob 20: DVE NEVESTI. Izven. Znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20

Sobota, 13. februarja: CARMEN. Red E. Gostuje ga. Ančica Mitrovič iz Zagreba.

Nedelja, 14. februarja ob 15: DEŽELA SMEHLJAJA. Izven znižane cene. - Ob 20: TOSCA. Gostuje Marij Simenc. Izven. Znižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Sobota, 13. februarja ob 20: RADIKALNA KURA. Prvič. Gostovanje g. Josipa Daneša člana ljubljanske drame.

Nedelja, 14. februarja ob 15: »GROTESKA SEDANJOSTI«. — Ob 20: »RADIKALNA KURA«. Gostovanje g. Josipa Daneša.

Sport

ZIMSKA OLIMPIJADA V LAKE PLACID.

Prvič imajo letos Američani priliko izvesti največjo sportno prireditev — olimpijado. Toda po vesteh, ki prihajajo iz Amerike, tam precej čudno pojmujejo olimpijado. Pritožbe so na dnevnem redu skoro pri vsakem večjem tekmovanju. Toda olimpijade so bile dosedaj vselej tako organizirane, da se tekmovalci na sodniški zbor niso mogli pritoževati. Na tretji olimpijadi so pa protesti na dnevnem redu. Ako ne bi bili Norvežani sportno dobro vzgojeni in disciplinirani, bi gotovo tekmovanje zapustili. Le radi sportne solidarnosti vztrajajo. Po zadnjih vesteh, ki smo jih prejeli, je končno tudi občinstvo protestiralo proti nemogočim sodnikom. Pri hockey tekmi med Ameriko in Nemčijo je sodnik tako favoriziral domače moštvo, da je bil celo od Američanov izžvižgan. Ameriško moštvo je igralo izredno ostro, kar je seveda sodnik mirno dopustil. Šele, ko je občinstvo burno protestiralo, je pričel bolje soditi. Radi vseh teh incidentov in pa, ker tudi vreme ni najbolj ugodno, zimske olimpijade Američani najbrž ne bodo več prirejali.

Že včeraj smo poročali o tekmah v umetnem drsanju. Mladi Dunajčan Schäfer je prvič postal olimpijski prvak. Svetovno prvenstvo si je priboril že dvakrat. Priboril si je svetovno prvenstvo, ne da bi naletel na svojega najmočnejšega nasprotnika, Graffströma. Priznati moramo Schäferju, da ni ou odklanjal srečanja s silnim Švedom, pač pa je ravno Graffström bil tisti, ki se je izogibal. V Lake Placid sta pa končno le naletela eden na drugega. Izid tekmovanja je vse poznavalce drsalnega sporta presenetil. Vsem je znano, da je ravno v šolskem drsanju Graffström nepremagljiv. To pot je pa v šolskem drsanju podlegel, zato je bil veliko boljši v prostem drsanju. Iz teh dveh dejstev sklepamo, da je moral biti Graffström zelo nervozen; to ga je najbrž pokopalo. Po zadnjih vesteh, ki smo jih prejeli, smo zvedeli, da je Sved že pri prvi figuri zgubil ravnotežje in padel. Naravno, da je ta nesreča nanj močno vplivala. Mladi Schäfer je naravno sedaj postal tudi v Ameriki zelo popularen.

Veliko presenečenje so priredili smučarji. Pravljica o nepremagljivosti Norvežanov se je izkazala kot neresnična. V teku na 18 km so bili favoriti potolčeni. Na cilj je prispel prvi Utterström (Švedska) v času 1:23:07, drugi je bil Wikström, tretji Saarinen (Finska), četrti Lappälainen (Finska) in šele peti Norvežan Rudsladstuen in šesti Gröttumsbraaten. Večkratnemu zmagovalcu na evropskih tekmah je postalo med tekmovanjem slabo, in le ko se je okrepčal, je mogel tekmo nadaljevati. Počival je pri okrepčevalnici in s tem zamudil toliko časa, da je prispel šele šesti na cili. Sploh so se pri tem teku veliko bolje odrezali Švedi in Finci kot Norvežani. Zato so pa Norvežani pri skokih dokazali, da nimajo konkurence. Na vseh tekmovanjih, ki so jih imeli v Ameriki, so zasedli prva mesta. Prednjačita seveda brata Birger in Sigmund Ruud. Kaj bo na olimpijski skakalnici, bomo še videli.

HOCKEY TEKME TUDI V LJUBLJANI.

Igro, o kateri smo že pisali v našem listu, in ki bi se morala imenovati prav za prav »Tempo«, bomo imeli priliko gledati jutri v Ljubljani. Ljubljanska »Ilirija«, ki je v državi prva pričela gojiti to lepo panogo sporta, je povabila Beljačane, da pridejo v Ljubljano in pokažejo kako se hockey igra. Ilirija ima moštvo, ki goji to panogo sporta, toda niso še imeli prilike tekmovati z nasprotnikom, ki goji hockey že več let. V Beljaku in Celovcu, kjer so vremenske prilike, kar ledu tiče, veliko boljše ko v Ljubljani, igrajo hockey že več let. Njih moštva prištevajo med najboljša v Avstriji. Jutrišnja tekma, ki se bo najbrž vršila ob 11 dopoldne na drsališču Ilirije, bo gotovo zelo zanimiva.

SKAKALNE TEKME V LJUBLJANI.

Jutri popoldne o 15 bo SK Ljubljana priredil na svoji skakalnici pri Rakovniku propagandne skakalne tekme. Ob tej priliki bo tudi svečana otvoritev skakalnice, ki na to čaka že ravno dve leti. Na novo zapadel sneg je omogočil otvoritev. Ljubljančani bodo imeli priliko, videti, ne da bi se morali voziti na Gorenisko, skakalne tekme. Nastopili bodo naši najboljši skakalci. Zato vabimo, da si to prireditev vsakdo ogleda.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 13. februarja: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče. 17.00 Mladinska ura. 18.00 Viktor Pirnat: Žumberaški uskoki. 18.30 Dr. M. Dular: Krize današnjega stoletja. 19.00 Ga. Orthaber: Angleščina. 19.30 Dr. Gogala: Mladina, šola, organizacija. 20.00 Klavirski koncert ge. Šmalc-Švajgerjeve. 20.45 Samospevi gdč. Kosovinc. 21.15 Citre s spremljevanjem kitare (Greta in Milan Justin). 22.00 Čas in poročila. 22.15 Salon. kvintet.

Nedelja, 14. februarja: 9 Ing. Zupanc: Prašičjereja. — 9 Esperantska ura. Levstik: Martin Krpan (gosp. J. Kozlevčar). — 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10 P. dr. R. Tominec: Osebnosti velikega tedna. — 10.30 Dr. V. Bohinec: Ognjeniki zemlje. — 11 Salonski kvintet. — 12 Čas, poročila, plošče. — 15.15 Dekliška ura: Žena v prvih časih krščanstva (gdč. A. Lebar). — 15.45 Citraški trio iz Trbovelj. — 16.45 Zadeva Kaiser, igra Šentjakobski oder. — 20 Cesar Frank: Simfonija D-mol (plošče); uvodna beseda. — 20.45 Duetni večer ge. Bernot-Golobove in gdč. Mezetove. — 21.45 Poročilo o rezultatih experimentalne fon. studije. — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi:

Nedelja, 14. februarja.

Belgrad: 12.05 Narodne melodije. — 12.30 Radio-orkester. — 20.15 Koncert pevskega zbora »Abrašević«. — 21.05 Pester program. — 21.35 Klavirski koncert. — 22.35 Ruske ciganske pesmi. — 23.05 Jazz. — **Zagreb:** 11 Bogoslužje. — 20.30 Violinski koncert. — 21.45 Plesna glasba. — **Budapest:** 14 Radio-orkester. — 19.30 Večerni koncert. — 20.45 Radio-orkester. — 22 Lahka plesna glasba. — **Dunaj:** 11 Simfonični koncert. — 12.15 Zabavna glasba. — 20 »Sveti plamen«, drama. — 22 Večerna glasba. — **Rim:** 10.15 Nabožna glasba. — 12.30 Instrumentalni koncert. — 21 Večer francoske glasbe. — **Milan:** 20.15 Pestra glasba. — 21 Prenos iz gledališča. — **Stuttgart:** 12.30 Zborovno petje. — 21 Koncert. — 21.30 »Siegfried«, opera. — 23 Komorna glasba. — **Berlin:** 20 Wagnerjev večer. — 0.30 Plesna glasba. — **Barcelona:** 17.30 Operni prenos. — 21 Plošče. — **Praga:** 19 Poljudni večer. — 19.30 Melodije. — **Toulouse:** 19.45 Koncert vojaške godbe. — 20.15 Operetna glasba. — 20.30 Simfonična glasba. — 22.15 Koncert vojaške godbe. — **Langenberg:** 11.30 Koncert. — 13 Opoldanski koncert. — 20 Koncert orkestra. — **Trst:** 12.30 Operni koncert. — 19.10 Radio-kvintet. — 21 Operni prenos.

Pšenični režim

Zadnje čase srbsko časopisje veliko razpravlja o pšeničnem režimu v naši državi, kar je dokaz, da je to vprašanje sedaj aktuelno.

Iz zadnjih glasov posnemamo par značilnih odstavkov. Tako piše v zadnjem »Narodnem blagostanju« dr. V. Bajkič: »Smatra se, da znaša letni konzum pšenice pri nas 120.000 vagonov. To pomeni, da se melje 10.000 vagonov mesečno. Toda v prvih štirih mesecih tako v »ušurskih« kot trgovskih mlinih ni bilo zmletih niti 20.000 vagonov. [illegible] Zelo majhno je število producentov, ki so prejeli ceno, ki jim jo je garantirala država. Takoj prvih 15 dni po uzakonjenju se je začel padec cen. Država je trpela tako, da je prejela manj diference od mlinov, kakor je bilo potrebno v primeri s tem, kolikor je bilo faktično zmleto. Toda konzument plačuje kruh po 4 Din. Danes prejema producent povprečno 100—120 Din za 100 kg pšenice, država jo plačuje po 160 Din. [illegible] Nato navaja pisec primere iz francoske zakonodaje. (Prim. N. B. z dne 6. febr.)

V Politiki od 9. februarja piše dr. Emil Palič o problemu žita. Bilanca sistema kaže, »da je sedaj izvozni presežek ceniti na 6—7 milj. met. stotov, doslej 3.5 milj. Predvideni, od države zahtevani obrtni kapital v znesku 150 milj. Din je bil povečan za 100%, pa še ni zadosten. Dolgovanje znaša nad 200 milj. Din za blago, ki je bilo prevzeto, za katero 80% ni bilo ničesar plačanega. Večji del blaga leži neprodan v inozemstvu, pritiska tam cene in povzroča stroške v skladiščih. Izguba 200 milj., ki je bila predvidena za izvedbo predloženega sistema, je že nastala in je bilo doslej prodanih 2 milj. met. stotov. Za nadaljnjih 4 do 5 milj. met. stotov bo znašala 350—450 milj., ker je predvideni dohodek od preferenciala vprašanj v pravem smislu besede.«

Tudi »Trgovski glasnik«, ugledno glasilo srbskih gospodarskih krogov objavija v svoji številki od 9. februarja uvodnik, v katerem se pod naslovom »Vprašanje pšeničnega režima« peča z dosedanjimi rezultati. Članek končuje sledeče: »V vsakem slučaju so težkoče, na katere smo naleteli v teku dosedanjega dela, dovolj velike, da pokažejo [illegible]

Fuzija v italijanskem denarstvu

Te dni se je vršila v Milanu seja upravnega odbora Banca Commerciale Italiana, kjer je bilo sklenjeno, znižati dividendo od 12 na 8%, dokaz, kako je zajela splošna gospodarska kriza to največjo italijansko banko.

Pri vsem tem je treba upoštevati, da je banka oddala lani brez izgube zase ogromen portfelj vrednostnih papirjev v znesku 4 milijard lir na družbo Sofindit (Soc. Finanziaria industriale italiana), kajti država je prevzela izgubo pri portfelju v znesku 1 milijarde lir. Iz vsega tega sledi, da so morale biti izgube banke prav znatne. Pripominjamo, da so znašala tuja sredstva te največje italijanske banke konec leta 1930 8366 milj. lir pri glavnici 700 milj. lir. Kakor znano, je spadala v njen interesni krog tudi Hrvatska banka v Zagrebu, katere večino delniške glavnice je imela (glavnica 20 milj. Din).

Nadalje je bilo sklenjeno, da se milanska banka fuzionira z istoimensko tržaško banko, katere večina delnic je bila že itak v rokah milanskega zavoda. Te je namreč prevzela leta 1929 ob priliki krize Brunnerjevega koncerna. Tržaška banka je tedaj opustila podružnice v stari Italiji. Posebno nalogo je imel zavod glede trgovskih in denarnih odnošajev z balkanskimi državami zaradi zvez tržaškega pristanišča. Tržaška banka je bila ustanovljena leta 1859, ko je bil promet v Trstu v polnem razmahu. Imela je v Trstu dve menjalnici, podružnice v Gorici in Trentu ter 7 agentur večinoma na Primorskem. Predsednik njenega ekskutivnega odbora je bi znani italijanski finančnik Giuseppe Toeplitz, ki je bil takozvani administrateur-delegué (član upravnega odbora in glavni ravnatelj). Tržaška banka je imela glavnice 100 milj. lir, ter na koncu 1930 leta 273 milj. upnikov (sredi leta 1931 pa 233) milj., ker ima milanski zavod v svojih rokah že itak večino delnic tržaškega zavoda, ne bodo izdane nobene nove delnice, pač pa izvedeno samo knjigovodsko.

Tako je Trst izgubil sedaj poleg paroplovnih družb še svojo največjo banko in gospodarsko popolnoma prešel v roke italijanskega kapitala iz starih italijanskih pokrajin.

*

Francoske zakladne rezerve. Ko je leta 1928 Poincare pripravil znamenito stabilizacijo franka, so bili nekateri davki zelo zvišani, deloma celo uvedeni novi. Ugodne posledice so se pojavile kmalu v velikem donosu državnih dohodkov in državna blagajna je dobila velike blagajniške rezerve, ki so šle v milijarde frankov (konec leta 1929 so jih cenili na 15 milijard frankov, od tega pri Banque de France 5 milijard). Od tedaj pa so te rezerve začele padati, ker se je položaj francoskih državnih financ zaradi krize poslabšal. Sedaj znašajo blagajniška sredstva (po stanju 31. dec. 1931) nekaj nad dve milijardi frankov, ostalo pa so razna posojila, torej večinoma dolgoročna. Dve milijardi je država posodila raznim podjetjem in bankam, ki so zašle v težkoče. Terjatve nasledstvenim državam pa znašajo: Poljska 213 milj. frankov, Jugoslaviju 265 milj. frankov in Madjarska 354 milj. frankov, skupno torej 832 milj. frankov brez češkoslovaškega posojila, ki je sedaj pred parlamentom.

Dunajski pomladni sejem. V zadnjih dneh so se raznesli glasovi, da je dunajski sejem v nevarnosti zaradi avstrijskih deviznih določb. Vodstvo dunajskega velesejma pa ugotavija, da se bo dunajski sejem vršil od 13. do 20. marca 1932, kakor navadno, torej takoj po lipskem velesejmu.

Vpisi v zadružni register: Blejska sanacijska zadruga na Bledu, r. z. z o. z. (načelnik Vovk Ant.); Dom učiteljic, r. z. z o. z., Ljubljana (nač. Vode Angela); Kreditna zadruga za preskrbo stanovanj, r. z. z o. z., Ljubljana (nač. Logar Anton); Mizarska zadruga v Ljubljani, r. z. z o. z., Ljubljana - Trnovo (nač. Podobnik Ivan); Mlinarska zadruga v Ljubljani, r. z. z o. z. (načel. Zorman Metod); Podporna zadruga državnih policijskih nameščencev in upokojencev Dravske banovine v Ljubljani, r. z. z o. z. (načelnik Počkar Bernard); Vzajemna perutninarska zadruga v Ljubljani, r. z. z o. z. (načelnik Vrhovec Ladislav); Zadruga za rejo živali plemenite kožuhovine, r. z. z o. z., Ljubljana (načelnik Zadnikar Jakob); Kmetijska strojna zadruga v Retečah pri Škofji Loki, r. z. z o. z.; Mlekarska zadruga v Savoduju nad Škofjo Loko, r. z. z o. z. (nač. Debelak Tomaž); Prva delavska pekarna v Zagrebu, podružnica v Ljubljani, r. z. z o. z.

Borza

11. februarja 1932.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil znaten, posebno v devizi Newyork in je vse zaključene devize dala Narodna banka. Privatnega blaga skoraj ni več. Nadalje je bil danes med valutami zabeležen tečaj 7.90 bl. za avstrijski šiling.

Ljubljana. Amsterdam 2265.19—2276.55, Berlin 1333.60—1344.40, Bruselj 783.19—787.13, Curih 1096.15—1101.65, London 192.82—194.42, Newyork 5594.35—5622.61, Pariz 221.22—222.34, Praga 166.27 do 167.13, Trst 291.10—293.50.

Zagreb. Amsterdam 2265.19—2276.55, Bruselj 783.19—787.13, London 192.82—194.42, Milan 291.10—293.50, Newyork kabel 5616.35—5644.61, ček 5594.35—5622.61, Pariz 221.22—222.34, Praga 166.27—167.13, Curih 1096.15—1101.65. — Skupni promet brez kompenzacij 4.5 milj Din.

Belgrad. Amsterdam 2265.19—2276.57, Berlin 1333.60—1344.00, Bruselj 783.19—788.13, Curih 1096.15—1101.65, London 192—194, Newyork 5554.35—5621.65, Pariz 221.22—222.14, Praga 166.27 do 167.13, Trst 291.50—293.50, Madrid 438.40 do 448.40.

Curih. *Belgrad* 9.05, Pariz 20.1850, London 17.60, Newyork 512.37, Bruselj 71.45, Milan 26.60, Madrid 40.25, Amsterdam 206.65, Berlin 121.80, Stockholm 99, Oslo 96, Kopenhagen 97.25, Sofija 3.71, Praga 15.17, Varšava 57.45, Atene 6.50, Carigrad 2.42, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.80.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 12.50.

Vredno tni papirji

Tendenca je bila danes v glavnem neizpremenjena, ravno tako tudi tečaji. Promet je bil tako znaten kot včeraj. Belgrajska borza izkazuje tale promet: vojna škoda promotna 500 kom. in 7% pos. Drž. hip. banke 1000 dol. Na zagrebški borzi je bil promet naslednji: vojna škoda 700 kom., begl. obv. 25.000, 7% Bler 4000 dol. in obv. Drž. hip. banke 1000 dol.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 55.50 bl., 7% Bler. pos. 47.50 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: agrarji 28—31, voj. škoda ar. kasa 249.50—250 (249, 250.50), 2. 242—246 (246), 3. 243—244 (244), 7. 239—245, 12. 235 den., 8% Bler. pos 52.50—53.75, 7% Bler. pos. 46—46.50 (46, 46.25, 47), 7% pos. Drž. hip. b 47—49, 6% begl. obv. 39—41 (40).

Belgrad. Narodna banka 4900—5000, 7% inv. pos. 58.50 den., vojna škoda 250—251 (250), 6% begl. obv. 41.75—42.50, 7% Bler. pos. 46.50 den., 7% pos. DHB z. 49.50.

Dunaj. Wiener Bankverein 11.50, Escompteges. 113, Mundus 103, Alpine 13.50, Trboveljska 33.45.

Žitni trg

Novi Sad. *Koruza* bč. gar. kval. 70—71, bč. okol. Sombor 71—72, bč. marec, april, maj 77.5 do 80, ban. gar. kval. 69—70, srem. gar. kval. 71—72, srem. gar. kval. par. Šid 73—74. — Vse ostalo je nespremenjeno. Tendenca nespremenjena. Promet: 26 vagonov.

Budimpešta. Tendenca oslabljena, v rži čvrsta. Promet tih. *Pšenica:* marec 11.77—12, zaklj. 11.77—11.78; maj 12.61—12.83, zaklj. 12.61—12.62. *Rž:* marec 13.70—13.90, zaklj. 13.72—13.75; maj 14.50—14.67, zaklj. 14.58—14.60. *Koruza:* maj 11.40 do 14.60, zaklj. 14.35—14.40.

Winnipeg (zač. tečaji). Pšenica maj 64.875, julij 65.75, oktober 67.25.

Ptuj

Osem dni v nezavesti. Dne 4. t. m. je bil napaden v Mali vasi Janez Demšek, posestnikov sin, ponoči od nekih fantov. Napadalec ga je udaril petkrat z ročico po glavi, da leži že osem dni v nezavesti. Napadalec je zbežal in ga orožniki zaenkrat še niso mogli najti.

Popravljamo. V »Slovencu« z dne 9. t. m. smo poročali o obsodbi, ki je bila razglašena pred ptujskim okrožnim sodiščem nad osmimi osebami radi prestopka, o katerem smo svojčas že poročali. V poročilo se je vrinila neljuba pomota ter se razsodba pravilno glasi: Obsojeni so bili Ivan Golob, Anton Golob, Peter Ribič, Anton Pesek vsak na 1 mesec zapora, ker so bili oboroženi, oproščeni pa so bili Anton Rodošek, Ivan Ehart, Franc Rodošek in Anton Ehart, ker pri njih niso našli orožja.

Gostilničarska zadruga za Ptuj in okolico je imela dne 11. t. m. svoj občni zbor v prostorih Narodnega doma. Predsedoval je zadružni načelnik Maborič. Navzoč je bil tudi zvezni tajnik Petelin iz Maribora. Zadrugo šteje 136 članov; glasom poročila o računskem zaključku za leto 1931, znaša premoženje zadruge 29.164.89 Din in sicer je naraslo premoženje v letu 1931 za 4286 Din. Proračun za leto 1932 se odobri, članarina se določi na 60 Din letno. Zelo zanimivo in stvarno je bilo poročilo zveznega tajnika Petelina o delovanju zveze, o anketah in raznih intervencijah na pristojnih mestih. Tolmačil je novi obrtni zakon, ki stopi 9. marca t. l. v veljavo, in zakon o vinu ter dajal pojasnila o raznih taksah in pristojbinah, mnogojočih se na gostilničarsko obrt. Zborovalci so njegovo poročilo ter točna poročila vzeli z živahnim odobravanjem na znanje. Pri slučajnostih so se slišale razne pritožbe na naslov nekaterih organov in bode zadruga v tem oziru napravila potrebne korake pri pristojnih oblastvih. Izvršila se je nato slavnostna izročitev diplom nekaterim starim gostilničarjem, ki izvršujejo gostilničarsko obrt nad 35 let in sicer so odlikovanci Dasch, Marčinko, Valič, Goljat in Zel.

Nezgoda. Janez Novak, posestniški sin iz Majšperka, je sekal v gozdu drevje. Po nesreči mu je pri tem izpodletela sekira in ga ranila na levi nogi tako hudo, da so ga morali odpremiti v ptujsko bolnišnico.

Trbovlje

Ponesrečil se je delavec Oselin Anton. Ko se je vračal iz nočne službe domov, mu je pri kopalnici na Polaju na tračnici spodrsnilo in je tako nesrečno padel, da si je zlomil dve rebri. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se zdravi.

Smučarska tekma. Jutri, v nedeljo, priredi smučarski odsek SPD smučarsko propagandno tekmo v okolišu trga Trbovelj. Start in cilj je ob devetih dopoldne pri Ličarju.

O vzgoji mladine bo predavanje za članice ženskega društva v nedeljo popoldne ob 3 v Društvenem domu. Mlade matere posebno vabljene!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Službo išče
trgovska pomočnica začetnica v trgovini z mešanim blagom v mestu ali na deželi. - Ponudbe na upravo pod zn. »Vestna« št. 1754.

Usnjarne!
Zastopstvo manjše usnjarne s komisijskim skladiščem za Savsko banovino iščem. Poseben interes za boks in ševret v barvah. Cenj. ponudbe na Matija Wolf, Ludbreg - Savska banovina.

Službodobe

Beseda samo 50 par

Vajenec
za krznarsko obrt se takoj sprejme. Naslov pove uprava »Sl.« pod št. 1647.

Učenec
se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Vprašati v Mariboru, Vetrinjska 6.

Dobro šiviljo
iščem na dom. - Gostilna Fatur, Podrožnik, Večna pot 7.

Zastopniki
s finim in uglajenim nastopom, zmožni nemščine v govoru in pisavi, prvovrstne moči, se sprejmejo pod zelo ugodnimi pogoji od vel. inozemske družbe za prodajo kemičnih in tehničnih potrebščin za čevljarsko in usnjarsko industrijo. Prednost imajo strokovno naobraženi in ki so v tej stroki že potovali. - Ponudbe v nemškem jeziku pod značko: »Chemisch-technische Industrie« št. 1778 na upravo »Slovenca«.

Šivalka
slamnikov, izkušena moč, se sprejme. - Ponudbe in zahteve na upravo »Slovenca« pod zn. »Šivalka« št. 1737.

Fanta
zdravega, poštenih kmetskih staršev, sprejmem za vajenca mesarske obrti. - Anton Škerjanc, mesar - Opekarska 38, Ljubljana.

Denar

Beseda samo 50 par

Do 150.000 Din
vloži trgovec v večje podjetje na vknjižbo proti odgovarjajočem zaposlenju. Ponudbe pod »Polna varnost« št. 1734 na upr. »Slovenca«.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Lepo stanovanje
solnčno, eno- in dvosobno, poceni oddam blizu tramvaja, Udmat. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1671.

Gospodična
se sprejme na stanovanje in hrano. Borstner, Maribor, Koroška cesta 26/I.

Opremljeno sobo
takoj oddam. - Gostilna Fatur, Podrožnik, Večna pot 7.

Pouk

Beseda samo 50 par

Šivilja
za perilo sprejme gospodične v večerni in dnevni pouk. Vodnikova ulica 11.

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast koncesionirana. Prospekt št 16 zastonj. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

Instrukcijo
išče primorski akademik brez sredstev; eventuelno za hrano ali stanovanje. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Akademik« št. 1787.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Oddam lokal
in tri prostore na prometni točki, pripraven za vsako obrt, kakor šiviljo, pletiljo, krojača, čevljar ali kaj sličnega. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1676.

Posestva

Beseda samo 50 par

Novozgrajena hiša
z novo pekarno naprodaj. Odda se event. tudi v najem. — Hiša je v najbolj prometnem okraju. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1553.

Parcela
naprodaj v Vrhovčevi ulici, druga poleg kavarne Krapš. Cena po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Parcela 1932/1503«.

Gostilno v Mariboru
enonadstropno, dobroidočo, proda za 200.000 Din Posredovalnica, Maribor, Sodna ulica 30.

Posestva ali hiše
od 35.000 Din naprej prodaja Posredovalnica, Maribor, Sodna ulica 30.

NEZNAN KUPEC

tudi ne kupi v njemu neznani trgovini. Malenkostne stvari — mogoče, **večjih nikoli!**

NEZNAN KUPEC

pa pride tudi k Vam, če se poslužite priporočila, ki ga Vam dajo

naši mali oglasi

Pogostokrat in vedno znova preizkušeni!

Prodam žago
venecijanko in mlin na vodni pogon, vse v najboljšem stanju. - Zraven stanovanje in ca. 10 johov njiv in travnikov. - Promet velik, lega ugodna v bližini dveh trgov. Naprodaj tudi več gozda v neposredni bližini žage. Vprašanje pod zn. »Dobro obrestovanje« št. 1765 na upravo »Slovenca«.

Glasba

Beseda samo 50 par

Klavir
se lahko vadi dnevno. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1713.

Pianino ali harmonij
dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dalmacija« št. 1641.

Kupimo

Beseda samo 50 par

40 kož
brezhibnih, od odraslih plavcev, neustrojene, ponudite društvu »Živalica«, Ljubljana, Sv. Petra c. 60.

Srečke, delnice, obligacije
kupuje Uprava »Merkur« Ljubljana — Šelenburgova ulica 6. II. nadstr.

Prodamo

Beseda samo 50 par

Cepljene trte
60 par komad — nudi Alojz Grabar, p. Juršinci pri Ptuju.

Velika izbira
barhentov in flanel po zelo nizkih cenah v trgovini O. Šlibar, Ljubljana, Stari trg 21.

Čevlji na obroke
TEMPO«, Gledališka ul. št. 4 (nasproti opere).

Najcenejši nakup
KONFEKCIJA, MODA
A. PRESKER
Sv. Petra cesta št. 14.

Čevljarski mojstri!
Levoročni stroj (linksarm) »Singer«, skoro nov, prodam za vsako ceno. - Sp. Šiška, Medvedova ul. 28, vprašati v trgovini.

GREŠITE MNOGO ako ne čitate redno SLOVENCA

Vino
izboren lastni pridelek se prodaja na odplačilo kavcije zmožni zanesljivi osebi, katera ima osebno pravico. Ponudbe z referencami na upravo »Slovenca« pod št. 1691.

Več vagonov
pa tudi posamezno poceni naprodaj v plože rezan suh orehov, jesenov, hrušev, javorjev, jevšev in česnov les. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Suh les« št. 1784.

! Naročajte »SLOVENCA« najcenejši slovenski dnevnik

Obrt

Beseda samo 50 par

Oves in koruzo
kupite najcenejše pri tvrdki
A. VOLK, LJUBLJANA
Veletrgovina z žitom
Resljeva cesta 24

Nogavice
rokavice, robce, perilo, torbice, kravate
nizke cene, samo pri
PETELINC-u
Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Zaščitni znak: Clavèn

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča
M. HRNJAK
lekarnar — SISAK
Varujte se potvorb

RESTAVRACIJO NA MORJU z vsem inventarjem in palmovim gajem, kopališčem in 1 opremlj. sobo, da v najem za 18.000 Din letno in hrano za 2 osebi. Potrebna gotovina 23.000 Din. Sezona od 15. III. V poštev pridejo samo strokovnjaki z dobro kuhinjo. Osebna pravica ni potrebna. Lastnik pensiona »Supetar«, Srebrno kod Dubrovnika.

Ne duha ne sluha ni več

o kurjih očesih in debeli koži, ako jih tri dni zaporedoma zjutraj in zvečer le malo namažete s
CLAVETYL CREMO
Cena zavitku 8 Din. Proizvaja jo stara leta 1599. ustanovljena Kaptolska lekarna V. Bartulić, Zagreb Jelačićev trg 20.

Model Št. Vid št. 1

Prva partija spalnic dovršena.
Elegantno, solidno, **poceni!**
30 % znižane cene pohištvu.
Vabiva na ogled
ERMAN & ARHAR
ST. VID N LJUBLJANO

Občni zbor
KREKOVE POSOJILNICE R. Z. Z N. Z. V MARIBORU, Meljska cesta 10, se bo vršil 29. februarja 1932 ob 18 v Zadružnih prostorih, Meljska cesta 10.

Dnevni red:
1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1931.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ali zastopanih zadružnikov. Načelstvo.

Vezani »ILUSTRIRANI SLOVENEC«
letnik 1931
je že na razpolago v naši upravi za ceno Din 90.— po pošti 10 Din več.

Fotoamaterji!
Vse fotopotrebščine dobite v ***Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani*** Zahtevajte cenik!

✝ Vsemogočni je poklical k Sebi danes ob pol 10, po težki bolezni, večkrat prevideno s tolažili svete vere, v 74. letu starosti, našo drago mamo, staro mamo, teto in taščo, gospo

Marjeto Žargaj

katero spremimo na zadnji poti v soboto ob 3 popoldne k večnemu počitku na Žale v Kamniku.

Duplica pri Kamniku, dne 11. februarja 1932.

Žalujoče rodbine **ŽURGAJ, OKORN st., OKORN ml.** in **MARINŠEK** ter ostalo sorodstvo.

✚

K najvišjemu Učeniku se je preselil 11. februarja gospod

Ivan Magerl

prvi ravnatelj jeseniške meščanske šole.

Truplo blagega pokojnika izročimo zemlji v soboto 13. t. m. ob 3 popoldne. Srčno blagi tovariš nam ostane v trajnem spominu.

Jesenice, dne 12. februarja 1932.

UPRAVNI ODBOR
DRŽ. MEŠČ. ŠOLE NA JESENICAH

»Ljudska knjižnica«. Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29 zvezek: Savinšek: *IZPOD GOLICE*, 30 Din, vez 42 Din — 30 zvezek Sienkiewicz: *NA POLJU SLAVE*, 28 Din, vez 40 Din — 31 zvezek Conan Doyle: *IZGUBLJENI SVET* (The Lost World). Roman (s slikami) 24 Din, vez 32 Din — 32 zvezek Reimmichl: *ZAGORSKI ZVONOVI*. — Slavič: *NA SINAJ* 30 Din, vez 42 Din — 33 zvezek Bridges: *NA POMOČ*, 30 Din, vez 42 Din — 35 zvezek: Brackel: *CIRKUSKI OTROK* 28 Din, vez 40 Din.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

102

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

»Kralj, kralj!« so klicali in dvigali roke proti njemu in ga prosili, naj jih varuje in brani.

»Kaj je s kraljico, vprašam! Odgovorite!« je ponovil kralj in se sklonil vrancu do vratu, da bi ujel hitreje odgovor, ki ga je napeto pričakoval, da so ga bile same oči, s katerimi bi rad kar že naprej z obrazov bral, kaj mu povedo.

»Kraljica ... kraljica Sevna je ... zanetila dvorec ... in ko se je ... še sama ... vnela, je ... kakor divja bežala na obzidje ... in se goreča ... vrgla nizdol v globočino morskih valov ... Ogenj z dvorca je zajel vse gradišče in Rimljani so pustili ruševine in derejo naprej. Nekaj jih prodira ob morju, drugi so se pa zagnali v notranjost Istre ... Pomagaj, kralj, zberi vojsko in preženi sovražnika!« so povedali, kar so vedeli Avesičani, in prosili kralja pomoči.

»O, mati! ... Gorje, gorje! ....« je jeknil kralj, se naslonil vrancu na glavo in zaihtel. Samo trenutek ga je zrušila bridkost in že se je premagal, dvignil odločno glavo in poklical Sura.

Suro, ki je bil v ozadju, je pognal svojega belca do kraljevega vranca.

»Suro,« mu je velel kralj, »Odjezdi takoj v Sikansko gradišče, povej kraljici, kaj se je zgodilo, in pripelji Karne, kolikor je pripravljenih! Drugi naj se tudi kar hitro pripravijo in naj jih privede kateri izmed velmož za nami! Kraljica naj ostane v gradišču!«

Suro je zaokrenil konja in ga pognal, da se iskremu belcu niso videle noge; kakor misel sta izginila za ovinek in v zeleni les ...

»Mi pa,« se je obrnil kralj do velmož, »na vzhodno stran in v notranjost dežele, da prehitimo prodirajoče legije in jih zaustavimo!«

In kralj in velmožje so krenili iz Avesike, kjer so se jim pridružili vsi mladci in možje do sivih las, in brzeli so proti jutru in se niso ustavili, dokler niso prišli do vilenice ob lokvi, koder se je izgubljala reka, mati mogočnega Timava.

Ob vilenici je bilo naroda, da se je trlo. Iz vseh ogroženih krajev je pribežal, da bi našel v veliki podzemeljski votlini varno zavetišče.

Ko je narod zagledal kralja, prihajajočega z velmožmi in četo Avesičanov, ki se je bila spotoma pomnožila v močna krdela, se je radostno zavzel in zbeganosti in potrtosti je bilo konec.

»Pozdravljen kralj!«

»Čakali smo te, kralj!«

»Reši nas, reši zemljo, ki jo v šir in vzdolž pustošijo in plenijo rimski volcje!«

»Izberi nas in vodi nas, kralj, da udarimo nanje!«

»Istra je naša zemlja in Rimljanu moramo dokazati, da nima v njej ničesar iskati nego smrt, ako si jo želi!«

Bolest in gnev sta bila v besedah in klicih in še upanje, da bi bili v rodni zemlji tudi proti dvema vojskama sovražnikov dovolj močni.

Kralj je razjahal konja in stopil med množico. Okoli njega so se zgrnili oboroženi mladci in možje in dvigali meče in sekire in ščite in kopja in sulice in kije in jih vihteli.

»Pripravljeni smo, kralj! V posameznih gradiščih nas je bilo premalo, da bi se mogli ustavljati in braniti. Zato smo prišli in se zbrali tu ob vilenici, kakor je bilo rečeno. Sedaj nas je dovolj in ti si med nami in s teboj najboljši, najpogumnejši, najhrabrejši velmožje!«

»Ne bojimo se več!«

»Udarimo!«

»Udarimo, udarimo in prepodimo grabežljive, nenasitne volkove tako, da jih mine sla po naši zemlji!«

Kralj se je posvetoval z velmožmi in ker so menili, da so le še prešibki, je poslal k Liburnom in Japidom in Letovicem sle s poročilom o nevarnosti in jih je prosil, naj bi poslali pomoč.

Ko je to uredil in je množica še vedno vzklikala in čakala, da jo odpelje kralj takoj nad Rimljane, je spregovoril:

»Česar smo se bali, se je zgodilo. Sovražnik, ki smo ga leto in dan zadrževali v zemlji Karnov in ga tudi kajkrat premagali, je nenadoma vdrl v naše ozemlje, da si ga podjarmi, da nas zasužnji. Svobodni, o narod, smo živeli doslej v svobodni zemlji in svobodni hočemo ostati! Kakor ne bi mogli živeti brez vsakdanjega kruha, tako nam ni življenja brez svobode, najdragocenejše dediščine naših očetov. Za njo vas popeljem v boj in če bi za svobodo zemlje naše morali žrtvovati življenje, žrtvovali ga bomo, da bodo otroci naši in vnuki naši do poznih rodov svobodni gospodarji v svobodni zemlji blagrovali naš spomin!«

»Živi, kralj Epulo!«

»Vodi nas, udarimo!«

»Udarimo, da ne bo prepozno!«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.